

รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดบุรีรัมย์

**A Models of School-Based Management for Small Schools in
Buriram Province**

โดย

กิติวัชร ถ้วยงาม และคณะ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พ.ศ. 2558

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

Research Title A Models of School-Based Management for Small Schools in Buriram Province

Researcher Dr. Kitiwat Thauyngam Dr. Thitaphorn Viangwisad
Assistant Professor. Viniranee Tassanatep

Organization Faculty of Education
Buriram Rajabhat University

Academic Year 2559

ABSTRACT

The purposes of this research were to study a condition and to create models of school-based management of small schools under four elements: decentralization, collaboration, self-managing, and check and balance. The samples were 191 administrators of small schools gained by table of Krejcie and Morgan's simple random sampling and Stratified Random Sampling. Seven experts in education administration were selected by purposive sampling. The instruments used in this study were a questionnaire, created by the researcher with the value of reliability at 0.98, and group discussion. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The results indicated as follows.

1. The condition of school-based management was in high level. Decentralization was found the most, followed by collaboration, self-managing, and check and balance, respectively.
2. Four models of school-based management, found in this research, were decentralization, collaboration, self-managing, and check and balance. Each model consisted of four sections: indicators, activities, desirable behavior, and evaluation.

Keywords: school-based management model, decentralization, collaboration, self-managing, check and balance, small school

ประกาศนียบัตร

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดบุรีรัมย์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลและสละเวลาในการทำแบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 4 เขต ซึ่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์และเจ้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูล อำนวยความสะดวกในการทำวิจัยของผู้วิจัยเป็นอย่างดี และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ได้อุดหนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

งาม

ดร. กิติวัชร ถ้าย

หัวหน้า

โครงการวิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศศุภฤกษ์ประการ	จ
สารบัญ	
ฉ	
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพประกอบ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของ	
ปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการ	
วิจัย.....	4
ความสำคัญของการ	
วิจัย.....	4
ขอบเขตของการ	
วิจัย.....	5
นิยามศัพท์	
เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่	
 เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็น	
ฐาน.....	9
องค์ประกอบหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็น	
ฐาน.....	14

องค์ประกอบการกระจายอำนาจ	16	
.....		
องค์ประกอบการมีส่วนร่วม	23	
.....		
องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง	27	
.....		
องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล	30	
.....		
งานวิจัยที่		32
เกี่ยวข้อง.....		
งานวิจัยใน		32
ประเทศ.....		
งานวิจัย		38
ต่างประเทศ.....		
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....		
40		
บทที่		หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย		
.....		41
ขั้นตอนการวิจัย.....		
41		
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....		
42		
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย.....		
43		
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....		
44		
การวิเคราะห์ข้อมูล.....		
44		

สารบัญ (ต่อ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	
46	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
.....	48
ช่วงที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา ขนาด	
เล็ก.....	48
- สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	
ข้อมูล.....	66
- การวิเคราะห์	
ข้อมูล.....	66
- ผลการวิเคราะห์	
ข้อมูล.....	66
ช่วงที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาด	
เล็ก.....	72
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
.....	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย	
.....	82
วิธีดำเนินการ	
วิจัย.....	82
สรุปผลการวิจัย	
.....	83
การอภิปรายผล	
.....	86
ข้อเสนอแนะ	
.....	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	98
.....
ภาคผนวก.....
..... 101
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาด
เล็ก.....	102
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....
109
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก.....
113
ภาคผนวก ง รายชื่อ
ผู้เชี่ยวชาญ.....	116
ประวัติย่อของผู้วิจัย
.....	117

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	49
4.2 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นผู้บริหาร โดยรวม.....	50
4.3 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ.....	51
4.4 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารเป็นรายข้อ.....	52
4.5 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารบุคคลตามความคิดเห็น ของผู้บริหารเป็นรายข้อ.....	53
4.6 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ	

	ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
54		
	4.7 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านบทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
55		
	4.8 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
56		
	4.9 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
57		
	สารบัญญัตินี้ (ต่อ)	
ตาราง		หน้า
	4.10 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการตนเอง ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
58		
	4.11 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการตนเอง ด้านการบรรลุเป้าหมาย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
59		
	4.12 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการตนเอง ด้านกระบวนการ ที่มีประสิทธิภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
60		
	4.13 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	

	ด้านความโปร่งใส ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
61		
	4.14 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ.....	
62		
	4.15 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการกระจายอำนาจ โดยการสนทนากลุ่ม.....	
64		
	4.16 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม โดยการสนทนากลุ่ม.....	
65		
	4.17 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง โดยการสนทนากลุ่ม.....	
66		
	สารบัญญัตราง (ต่อ)	
ตาราง		หน้า
	4.18 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยการสนทนากลุ่ม.....	
67		

Research Title A Models of School-Based Management for Small Schools in Buriram Province

Researcher Dr. Kitiwat Thauyngam Dr. Thitaphorn Viangwisad
Assistant Professor. Viniranee Tassanatep

Organization Faculty of Education
Buriram Rajabhat University

Academic Year 2559

ABSTRACT

The purposes of this research were to study a condition and to create models of school-based management of small schools under four elements: decentralization, collaboration, self-managing, and check and balance. The samples were 191 administrators of small schools gained by table of Krejcie and Morgan's simple random sampling and Stratified Random Sampling. Seven experts in education administration were selected by purposive sampling. The instruments used in this study were a questionnaire, created by the researcher with the value of reliability at 0.98, and group discussion. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The results indicated as follows.

1. The condition of school-based management was in high level. Decentralization was found the most, followed by collaboration, self-managing, and check and balance, respectively.
2. Four models of school-based management, found in this research, were decentralization, collaboration, self-managing, and check and balance. Each model consisted of four sections: indicators, activities, desirable behavior, and evaluation.

Keywords: school-based management model, decentralization, collaboration, self-managing, check and balance, small school

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 พบว่ามีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558) ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีสถานศึกษาศึกษาขนาดเล็กจำนวนมากกว่า 9,000 แห่ง ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยปัญหาส่วนใหญ่มาจากการได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อยแม้ได้รับเงินเพิ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ยังคงไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบ ปัญหาสถานศึกษาไม่มีผู้บริหาร ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เนื่องจากครูและผู้บริหาร มีส่วนสำคัญมากในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2558)

สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีอยู่ในปัจจุบันเดิมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 โดยมีการยุบรวม ตามความสมัครใจในแต่ละพื้นที่ บางกลุ่มที่ไม่ยุบรวมหรือไม่ได้ยกเลิกได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้หลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขได้ ยังมีปัญหาที่พบคือ นโยบายเกี่ยวกับสถานศึกษาขนาดเล็กไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังยึดติดกับตำแหน่ง ไม่ต้องการให้มีการยุบรวมสถานศึกษา เพราะขาดความมั่นใจว่าเมื่อสถานศึกษาที่ตนครองตำแหน่งอยู่ถูกยุบรวม เลิกล้มไปแล้ว ตนเองจะมีตำแหน่งอยู่ที่ใด นอกจากนี้ ชุมชนบางส่วนต่อต้านการยุบรวมสถานศึกษา เพราะมีฐานสร้างสนับสนุนสถานศึกษาไม่มั่นใจในมาตรการที่จะรองรับ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอย่างไม่ค่อยได้ผลนัก (สุรัชย์ เทียนขาว. 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 318 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 191 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ช่วงที่ 2 เสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้จากการสังเคราะห์ปัญหาจากช่วงที่ 1 นำร่างรูปแบบมาให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอความเห็นโดยผ่านการสนทนากลุ่ม

การดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กมีขั้นตอน คือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ต่อมากำหนดขอบเขตปัญหา ตัวแปร ประชากร และกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างร่างแบบสอบถาม จากนั้นส่งผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ให้ได้ข้อคำถามที่ตรงกับสภาพจริง หากค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่นำไปใช้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นและปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ตามโรงเรียนที่ได้ทำการสุ่มเลือกไว้ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยนำปัญหาช่วงที่ 1 สังเคราะห์เพื่อร่างเป็นรูปแบบ โดยนำปัญหามาจัดลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการเสนอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ความเห็นร่วมกันและเสนอรูปแบบ และสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ตามข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ส่งไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์กลับมาถึงผู้วิจัยและนำส่งด้วยตนเองถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยทวงถามด้วยตนเองจนได้แบบสอบถามครบทุกโรงเรียน

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่ม และสังเคราะห์รูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 เมื่อดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับจัดเรียงข้อมูลเรียบร้อย นำข้อมูลมาประมวลผลโดยสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วมาจัดเรียงในรูปตาราง และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสัมมนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโดยจัดสนทนากลุ่มซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 7 คนจากนั้นสังเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเป็นรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ และตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขของรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ 2 ประการดังนี้

1. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบการกระจายอำนาจ มากที่สุด รองลงมา คือ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง และองค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ

2. การนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกได้เป็น 4 รูปแบบดังนี้

2.1 การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

องค์ประกอบของการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โครงการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์

ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการทางวินัยกับครูอย่างยุติธรรม การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยให้บุคลากรมีส่วนเกี่ยวข้อง

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ สถานศึกษามีแผนภูมิการจัตองค์กรและโครงสร้างบริหารรวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบ มีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและ

เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ระบบการบริหารบุคคลที่มีความยุติธรรม การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของการใช้จ่าย และการบริหารงานทั่วไปที่ตอบสนองกับนโยบายและทันสมัย

การประเมินผล สิ่งที่เป็นหลักฐานในการกระจายอำนาจของสถานศึกษามีดังนี้ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ภาพกิจกรรม เกียรติบัตร โครงการและรายงานโครงการ บันทึกการประชุม เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี คู่มือ การบริหารและจัดการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินจากสภาพจริง

2.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม ประกอบด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการมีส่วนร่วม

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ โครงการประชุม สัมมนา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วม

การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเพื่อให้ทุกคน มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย

และติดตาม ประเมินผลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ควรมีดังนี้ ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาและการได้ซึ่งคณะกรรมการเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างน้อย 2 เดือน ต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ บทบาทกำหนดทิศทางสถานศึกษาและกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนและมีการจัดทำรายงานประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

การประเมินผล หลักฐานในการมีส่วนร่วม คือ แผนกลยุทธ์ที่ชุมชนมีส่วนร่วม แผนปฏิบัติการประจำปี หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม

2.3 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย การบริหาร และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหารงาน โดยมีระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ประชุม สัมมนาให้ความรู้และจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา การประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยวัดจากนักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม

จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ และการนิเทศภายใน

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ควรมีดังนี้ มีพันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาชัดเจนเน้นวิสัยทัศน์ พันธกิจและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทุกคนมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจน นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลง บุคลากรมีขวัญกำลังใจดี

การประเมินผล สิ่งที่เป็นหลักฐานในการบริหารจัดการตนเองที่มีประสิทธิภาพ

มีดังนี้ แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โครงการนิเทศภายใน รายงานประเมินผลโครงการคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน รายงานผลสำเร็จตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บันทึกการประชุม ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

และการประเมินจากสภาพจริง

2.4 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล ประกอบด้วย การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การดำเนินงานตามที่ กฎหมายกำหนด การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และคณะที่มีส่วนร่วม ในการตรวจสอบ

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ โครงการยกย่องครูที่ปฏิบัติงานด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากร การประชุมสัมมนาเพื่อสร้าง ความความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ การจัดทำคำรับรองเพื่อการปฏิบัติราชการ การทำแผน ตรวจสอบภายใน

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ควรมีดังนี้ ยกย่องชมเชยครูที่ปฏิบัติงานด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริตโดยใช้หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม มีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและ โปร่งใส มีการทำรายงานประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการ รายงานต่อต้านสังกัตและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

การประเมินผล มีดังนี้คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในของ สถานศึกษา คำรับรองปฏิบัติราชการ รายงานการจัดการศึกษาประจำปี รายงานการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษา และการประเมินจากสภาพจริง

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการสรุปและอภิปราย ตามประเด็นต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ พบว่ามีองค์ประกอบในการพัฒนา คือ ตัวชี้วัด เพื่อให้ สถานศึกษามีกรอบการตัดสินใจตามอำนาจหน้าที่ และกำหนดความรับผิดชอบ โดยมีงาน/ โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม โครงการประชุม สัมมนา โดยการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการทางวินัยกับครูอย่าง ยุติธรรม การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา การติดตาม ประเมินผลคุณภาพการศึกษาโดย พฤติกรรมที่ควรปรากฏ คือ มี แผนภูมิการจตุรงค์และโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษรรวมทั้งมีคำสั่งมอบหมาย งานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งควรมีการวางระบบรองรับการบริหารที่คล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ระบบบริหารบุคคลที่มีคุณภาพและมีความยุติธรรม ประสิทธิภาพของการใช้จ่าย งบประมาณ ซึ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ภาพ กิจกรรม เกียรติบัตร รายงานโครงการ บันทึกการประชุม เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการ ประจำปี คู่มือ การบริหารและจัดการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ ผลสัมฤทธิ์ ครู บุคลากร ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินจากสภาพจริงสอดคล้องกับองค์ประกอบ การกระจายอำนาจของ McGinn&Welsh (1999) แบ่งได้ 4 ระดับ คือ การแบ่งอำนาจการมอบ

อำนาจ การโอนอำนาจและการให้ออกชน ดำเนินการ และเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องประกอบด้วยเงื่อนไขและภาระงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาต้องการ สามารถสอนอะไรบ้าง เราจะสอนใครได้ ใครสามารถเป็นผู้สอนได้ เราสามารถสอนที่ใดได้บ้าง และฐานะการเงินของสถานศึกษาเป็นเช่นไร สอดคล้องกับ Caldwell (2005) ได้เสนอว่า องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ การจัดสรรค่าจ้างบุคลากร กำหนดการใช้จ่ายงบประมาณ การซื้อเครื่องมือ และบริการอื่นๆ ซึ่งบางสถานศึกษาจะกระจายอำนาจในการตัดสินใจด้านงบประมาณมากกว่าร้อยละ 90

2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าควรมีการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยการทำหนดเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา และมีการติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งพฤติกรรมที่ควรปรากฏ คือ ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาและการได้ซึ่งคณะกรรมการเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งควรมีการประชุมอย่างน้อย 2 เดือน ต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ บทบาทคือกำหนดทิศทางบริหารสถานศึกษาและกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงาน ระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการใช้ทรัพยากร มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาและมีการรายงานต่อต้านสังคมและเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยมีการประเมินผลจากแผนกลยุทธ์ชุมชนมีส่วนร่วม แผนปฏิบัติการประจำปี คำสั่งหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา หนังสือเชิญประชุมและบันทึกการประชุม สอดคล้องกับ Stephen G. and William (2004) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จควรมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 2) การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) การบูรณาการและการเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล 4) การประยุกต์ใช้ระบบ ICT ในการจัดเครือข่าย 5) การพัฒนาความรู้และทักษะ

3. ด้านบริหารจัดการตนเอง พบว่ามีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ได้แก่องค์ประกอบ ขั้นตอนการบริหาร และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ คือ จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนำข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหารงาน มีการนำระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงานมาจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา และมีการประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยวัดจากนักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ซึ่ง

มีพฤติกรรมที่ควรปรากฏ คือ มีพันธกิจที่ชัดเจนเน้นวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ด้านผู้บริหารและบุคลากรต่างมีเป้าหมายของการทำงานและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สะท้อนถึงนักเรียนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดยมีการประเมินผลจากแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การประเมินผลจากโครงการนิเทศภายใน รายงานประเมินผลโครงการคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน รายงานผลสำเร็จตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บันทึกการประชุม ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินจากสภาพจริงซึ่งสอดคล้องกับ Cheng (1996) ได้เสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองว่าการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) หลักการบริหาร แบบดุลยภาพที่ยึดหลักการบริหารที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 2) มียุทธวิธีที่หลากหลายที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา 3) การบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ ดังนั้น การบริหารในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ระบบบริหารจัดการตนเองภายใต้นโยบายหลัก และยุทธศาสตร์การพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับของพสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์ (2553) ที่ได้เสนอว่า การพัฒนาหน่วยงานราชการให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงนั้นความสามารถในการบริหาร ยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งในการบริหารยุทธศาสตร์นั้นมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ กำหนดยุทธศาสตร์ แปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ซึ่งการบริหารยุทธศาสตร์ระดับองค์กร ประกอบด้วย การคิดโดยเริ่มที่เป้าหมายเสมอ การวินิจฉัยองค์กร หรือการสำรวจสภาพปัจจุบัน การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยแผนที่ยุทธศาสตร์ และกระบวนการ ประเมินผลระดับองค์กร

4. รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่ามีองค์ประกอบ ได้แก่ การพิจารณาให้ความเห็นชอบการดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนด การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และคณะบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ซึ่งมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ เช่น โครงการยกย่องครูที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ การจัดทำคำรับรองเพื่อปฏิบัติราชการ และการทำแผนการตรวจสอบภายใน ซึ่งพฤติกรรมที่ควรปรากฏ คือ ยกย่องครูที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตโดยใช้หลักนิติธรรม สถานศึกษามีการออกกระเบื้องข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัย และมีการปรับปรุงให้เกิดความเป็นธรรมควบคู่กับหลักคุณธรรม สถานศึกษาต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยรณรงค์ให้ครูยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และมีการจัดทำรายงานประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยประเมินผลจาก คำสั่ง

แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา คำรับรองปฏิบัติราชการ รายงานการจัดการศึกษาประจำปี รายงานการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษา และการประเมินจากสภาพจริงซึ่งสอดคล้องกับ สายสมร ศักดิ์คำดวง (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดกรอบการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ประกอบด้วย นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า และจากผลการวิจัย พบว่า องค์กรประกอบหลักด้านการบริหารทั่วไปในองค์กรประกอบย่อยด้านความโปร่งใส มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สถานศึกษากำหนดปฏิทินการทำงานตลอดปีอย่างชัดเจน สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบได้ตลอดเวลา มีระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึงได้ข้อมูลตรงทันเวลา และ มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน นอกจากนี้ ในองค์กรประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบ พบว่า มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรต่างๆ ผู้บริหารให้ครูดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรายงานประจำปีต่อสาธารณะ ในส่วนขององค์กรประกอบย่อยด้านความค้ำค่านั้นมี 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจอนุมัติทุกโครงการ/กิจกรรม วิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดัน สร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการจัดทำคู่มือการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อสร้าง ความเข้าใจให้ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้ององทุกระดับ
3. ควรมีการนิเทศการติดตาม ช่วยเหลือ ประเมินผลการใช้รูปแบบ เป้าหมายต่างๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ดังนี้

1. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ไปทดลอง ใช้ เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ละ ละองค์ ประกอบให้ ถูกต ่องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เลขที่สัญญารับทุน 60/2558

เอกสารอ้างอิง

พลุ เตชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์. (2553). การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายสมร ศักดิ์คำดวง. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). ข้อมูลจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2558.

สืบค้นจาก Available URL [https://data.boppobec.info/emis/student.php?](https://data.boppobec.info/emis/student.php?Area_CODE=3101&Edu_year=2558)

Area_CODE=3101&Edu_year=2558. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2559.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.(2558). ศึกษาดูงาน 9 พันโรงเรียนตก

ประเมินเสนอรวบรวมโรงเรียนขนาดเล็กใช้ทรัพยากรร่วมกัน. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.

27 พฤศจิกายน 2558.

สุรัชย์ เทียนขาว. (2558). ถ้าไม่มีการยุบโรงเรียนขนาดเล็ก มีทางออกที่เหมาะสมอย่างไร.

มติชน

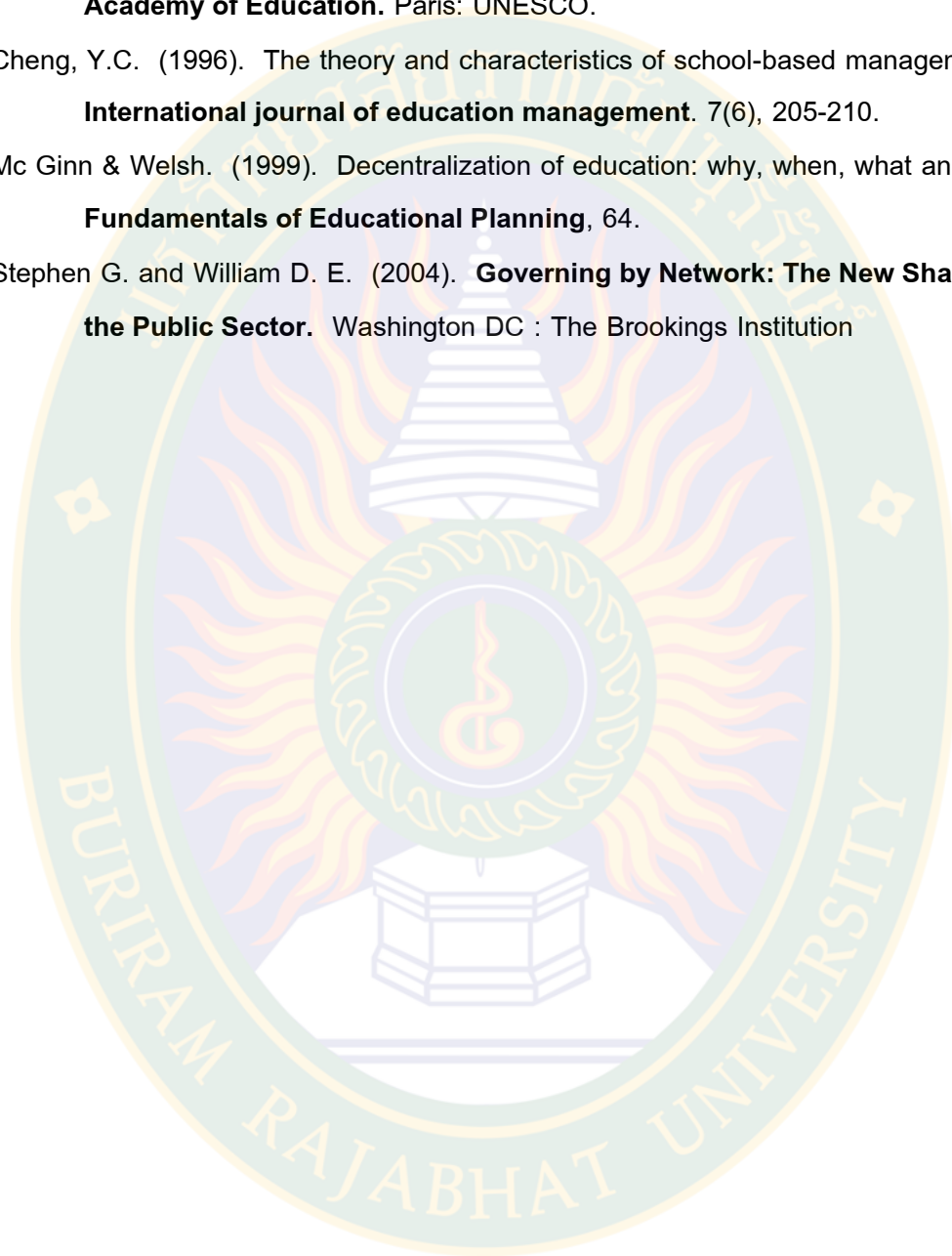
ฉบับวันที่ 16 ม.ค. 2558.

Caldwell, Brian J. (2005). **School-based management, education policy series. The International institute of Educational Planning and the International Academy of Education.** Paris: UNESCO.

Cheng, Y.C. (1996). The theory and characteristics of school-based management. **International journal of education management.** 7(6), 205-210.

Mc Ginn & Welsh. (1999). Decentralization of education: why, when, what and how?, **Fundamentals of Educational Planning,** 64.

Stephen G. and William D. E. (2004). **Governing by Network: The New Shape of the Public Sector.** Washington DC : The Brookings Institution

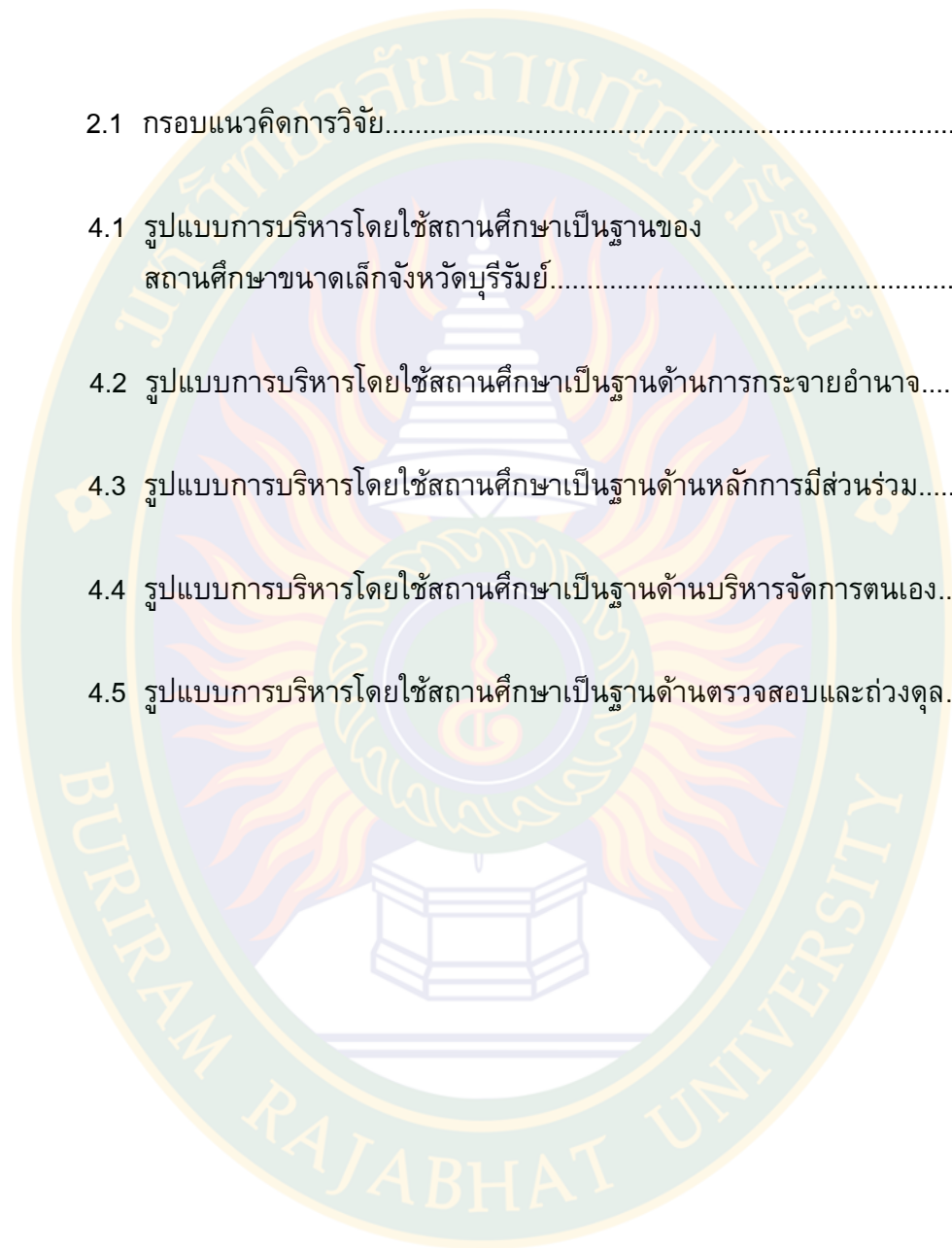

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

40	2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....
68	4.1 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของ สถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์.....
69	4.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านการกระจายอำนาจ.....
70	4.3 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านหลักการมีส่วนร่วม.....
71	4.4 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านบริหารจัดการตนเอง.....
72	4.5 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านตรวจสอบและถ่วงดุล.....

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็ นองค กรทางสังคมซึ่งเกิด จากความต ้องการ และความจำเป็น นทางสังคม เพื่อรับใช้ และให้ บริการแก สังคมสถานศึกษาจึงมี หน าที่ และบทบาทในการพัฒนาอบรมให้แก เด็กและเยาวชนในสังคมให้ เป คนที่มี คุณภาพตามที่สังคมต ้องในการบริหารสถานศึกษาให้ บรรลุจุดม ุง หมายในการจัด การศึกษานั้นต ้องประกอบด วยป จจัยหลายอย าง เช น คน เงิน วัสดุ และการ จัดการ ซึ่งหากสถานศึกษามีป จจัยต างๆ เหล านี้พร อมย อมทำให้ การ บริหารงานของสถานศึกษาดำเนินไปอย างมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติ เกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ดังนี้ มาตรา 9 (3) ให้มีการ กำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้ง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ คนไทยได้ เรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุก คนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุก ประเภทการศึกษา

ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 มี สถานศึกษาในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด และมีแนวโน้มที่จำนวนสถานศึกษา ขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558) ซึ่งจาก การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีสถานศึกษาศึกษา ขนาดเล็กจำนวนมากกว่า 9,000 แห่ง ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยปัญหาส่วน ใหญ่มาจากการได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อยแม้ได้รับเงินเพิ่มจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ยังคงไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบ ปัญหาสถานศึกษาไม่มีผู้บริหาร ปัญหาคครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เนื่องจากครูและผู้บริหาร มีส่วนสำคัญมาก

ในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558)

สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีอยู่ในปัจจุบันเดิมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 โดยมีการยุบรวม ตามความสมัครใจในแต่ละพื้นที่ บางกลุ่มที่ไม่ยุบรวมหรือไม่ได้ยกเลิกได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้หลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขได้ ยังมีปัญหาที่พบคือ นโยบายเกี่ยวกับสถานศึกษาขนาดเล็กไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดติดกับตำแหน่ง ไม่ต้องการให้มีการยุบรวมสถานศึกษา เพราะขาดความมั่นใจว่าเมื่อสถานศึกษาที่ตนครองตำแหน่งอยู่ถูกยุบรวม เลิกล้มไปแล้ว ตนเองจะมีตำแหน่งอยู่ที่ใด นอกจากนี้ ชุมชนบางส่วนต่อต้านการยุบรวมสถานศึกษา เพราะมีฐานสร้างสนับสนุนสถานศึกษาไม่มั่นใจในมาตรการที่จะรองรับ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษายังไม่ค่อยได้ผลนัก (สรุชัย เทียนขาว. 2558)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จึงกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ดังที่ปรากฏในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 13 พร้อมทั้งได้กำหนดตัวบ่งชี้สำหรับใช้วัด มาตรฐานการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ได้แก่ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วม พัฒนาสถานศึกษา รูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และ มีการตรวจสอบและถ่วงดุล และได้เพิ่มตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพิ่มอีก คือ มีการใช้ผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาระดับ คุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2552)

แนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งงานวิจัยของ วสันต์ สัตยคุณ. (2554) ได้เสนอองค์ประกอบทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยมีหลักการ คือ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก ยึดแนวทางตามหลักประชาธิปไตย โดยยึดถือว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เคารพให้เกียรติในความคิดเห็นซึ่งกัน และกันไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ยึดหลักว่า กระจายงานกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ มุ่งสู่ความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งทำให้ภาคที่เกี่ยวข้องต้องแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของสถานศึกษา การกำหนดทิศทางการดำเนินงาน

ของสถานศึกษาเป็นตามความต้องการของส่วนรวม ร่วมดำเนินงานอย่างตั้งใจ ดังจะเห็นได้จากการเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา การร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา หรือการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานศึกษา

หลักการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการของการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจ หน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้เข้ากับผู้ใต้บังคับบัญชา ประการสุดท้ายต้องการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย โดยสถานศึกษาใช้การมีส่วนร่วม ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ยึดสถานศึกษาเป็นฐาน ที่ทุกภาคส่วนสามารถแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของสถานศึกษามีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งสถานศึกษายังได้สร้างภาคีเครือข่าย เพื่อให้การช่วยเหลือส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ

การบริหารตนเองสถานศึกษาจะมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์กรคณะบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษาในภาคการศึกษา การกระจายอำนาจเป็นแบบการถ่ายโอนอำนาจ ซึ่งจะให้ความหมายของการบริหารและจัดการตนเองโดยถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไปจากส่วนกลาง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษาดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายได้รับรู้ถึงผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวไว้ว่า การบริหารและการจัดการตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญประกอบด้วย หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ ในการปฏิรูประบบราชการไม่ว่าจะเป็นความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล หลักความรับผิดชอบต่อด้านวิชาการ และหลักการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยการตรวจสอบและถ่วงดุล จะต้องมีการตรวจสอบหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อให้ประชาชนและผู้ปกครองพึงพอใจในการจัดการศึกษาดังนั้น การตรวจสอบ

และถ่วงดุลจะคอยควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ผู้บริหารซึ่งการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษา ดำเนินไป
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพโดยนักเรียนได้พัฒนา
เต็มตามศักยภาพของตนเอง และทำให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาทัดเทียมมาตรฐานสากล
ต่อไป

สถานศึกษาใช้ เป็นแนวทางการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ และ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล
สามารถดำเนินงานทุกอย่างได้เองตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาก็ดำเนินงานภายใต้
คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและผู้บริหารร่วมกันบริหารจัดการและดำเนินงาน
ภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกอย่างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้จาก การประชุม
เพื่อขออนุมัติโครงการ การรายงานการดำเนินงานโครงการ หรือการขอตั้งงบประมาณ
ต่างๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบ
การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อ
นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาด
เล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดบุรีรัมย์
2. ได้รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัด
บุรีรัมย์ และได้แนวทางในการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก
จังหวัดบุรีรัมย์สถานศึกษาอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบกระจายอำนาจ
2. องค์ประกอบมีส่วนร่วม
3. องค์ประกอบบริหารจัดการตนเอง
4. องค์ประกอบตรวจสอบและถ่วงดุล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 318 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 191 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ช่วงที่ 2 เสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา 7 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น มีดังนี้

- 1.1 การศึกษาสูงสุด
 - 1.1.1 ปริญญาตรี
 - 1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์
 - 1.2.1 เขต1
 - 1.2.2 เขต2
 - 1.2.3 เขต3
 - 1.2.4 เขต4

2. ตัวแปรตาม มีดังนี้

2.1 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ 4 ตำบล ได้แก่

- 2.1.1 องค์ประกอบการกระจายอำนาจ
- 2.1.2 องค์ประกอบการมีส่วนร่วม
- 2.1.3 องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง
- 2.1.4 องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน หมายถึง การดำเนินงานและการตัดสินใจร่วมกัน ในระดับสถานศึกษาตามหลักการพื้นฐานของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการตนเอง และการตรวจสอบถ่วงดุล ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง การบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีอิสระ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานทั่วไปประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่มีความเป็นอิสระมีความคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานความร่วมมือกับ ชุมชน หน่วยงานสถาบัน เพื่อจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานด้านงบประมาณ ของสถานศึกษาที่ มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มี การจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

1.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การเปิดโอกาสให้สถานศึกษา มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลมากขึ้นเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก การพัฒนาการให้ค่าตอบแทน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ

1.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง กระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้อื่น โดยยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด

2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สถานศึกษาทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 บทบาทของคณะกรรมการ หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร หรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การ

2.2 การทำงานเป็นทีม หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อให้บุคลากรทำงานร่วมกันภายใต้กฎกติกาหรือกรอบการทำงานเดียวกัน อีกทั้งมีการติดต่อสื่อสารที่มีความเข้าใจที่ตรงกันโดยมีการร่วมมือ การประสานงานและตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตลอดทั้งร่วมรับผิดชอบผลของการท างานร่วมกัน

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลหรือคณะ บุคคล เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา หรือ เกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

3. การบริหารจัดการตนเอง หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษามีอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบและระบบการบริหารด้วยตนเอง ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลาย ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ตามความพร้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษาประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารแสดงออกถึงความสามารถในการวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และ การจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ

3.2 การบรรลุเป้าหมาย หมายถึง การขับเคลื่อนองค์การโดยใช้ กระบวนการทางการบริหารและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมายคำนิยม และแผนงาน โครงการ โดยมีมุ่งหวังว่าแผนงานและโครงการจะ ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

3.3 กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ ทั้งทางกฎหมาย ศีลธรรม และทางวิชาการ ภายใต้การใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ซึ่งเน้นถึงความประหยัด ความ รวดเร็ว และความมีคุณภาพ

4. การตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การบริหาร จัดการที่สถานศึกษาจัดให้มีระบบ และกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน มีแผนการควบคุม ความเสี่ยงมีการประเมินและ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1 ความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของ คนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงทำให้มีความโปร่งใส ประชาชนรู้ ขั้นตอนที่จะ ติดต่อกัน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ พร้อมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็น ใน ทางเลือกต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตนโดยทั้งนี้รัฐจะต้องสนับสนุนข้อมูลเพื่อให้ ประชาชนใช้ในการพิจารณาและตัดสินใจ

4.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึก ในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของ ตน

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัย ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ที่สุด นำเสนอเรียงลำดับตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
2. องค์ประกอบหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
3. องค์ประกอบการกระจายอำนาจ
4. องค์ประกอบการมีส่วนร่วม
5. องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง
6. องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กในครั้งนี ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นหลัก ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การปฏิรูปการศึกษาของหลายประเทศเพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เริ่มมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 โดยสาระหลักประการหนึ่งของการปฏิรูป คือ การกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรบริหารการศึกษาในเขตพื้นที่และสถานศึกษา (รุ่ง แก้วแดง. 2546) ทั้งนี้ด้วยสาเหตุที่คือ ปัญหาการบริหารแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางของระบบการบริหารการศึกษาโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา พบว่า อำนาจการบริหารส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ ข้าราชการ ซึ่งยังประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก รวมถึงปัญหาการปฏิรูปของภาคเอกชน ผลักดันให้ รัฐบาลต้องปฏิรูปการศึกษาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ทำให้หลายประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาให้อิสระในการบริหาร เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และ บริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ สำหรับลักษณะของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ในแต่ละ ประเทศก็จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ประเทศอังกฤษและเวลส์ เรียก Local Management of Schools และ Grant – Maintained Schools ในออสเตรเลียเรียก รัฐวิศทอเรีย เรียก The Schools of the Future ในออสเตรเลียตะวันตก เรียก Beeter Schools ในแคนาดา มลรัฐ Edmonton เรียก School – Based Budgeting ในนิวซีแลนด์ เรียก Tomorrow's Schools ในสหรัฐอเมริกา เรียก Charter Schools หรือ Site – Based

Management หรือ School – Based Leadership หรือ Administrative Decentralization ในฮ่องกง เรียก School – Management Initiative (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. 2544) นอกจากนี้ ยังมี การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงและเกี่ยวข้งกันอยู่หลายคำ เช่น การตัดสินใจ แบบมีส่วนร่วม การเพิ่มอำนาจให้สถานศึกษา การร่วมกันปกครอง การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ การทำให้สถานศึกษามีอำนาจอิสระสถานศึกษาที่มีอำนาจอิสระของตนเอง สถานศึกษาอิสระที่มีความ รับผิดชอบ การกระจาย อำนาจการบริหาร การปกครองโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และ จุดเริ่มต้นของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งแนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานนั้นได้รับอิทธิพลมาจาก กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรม ที่ประสบความสำเร็จจากหลักการ วิธีการ และ กลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไร และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและ ผู้เกี่ยวข้องยิ่งขึ้น ความสำเร็จดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนและ ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นต้องปรับกระบวนการและวิธีการที่เคยเน้น แต่เรื่องการเรียนการ สอน ปรับไปสู่การบริหารโดยการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาที่เป็นหน่วย ปฏิบัติและให้ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และเป็นแนวคิดใหม่ ในการบริหารสถานศึกษาที่ริเริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1980 (Ceperly. 1991 ; Cotton. 1998 ; Lewis. 1989; Mohrman&Wohlstetter. 1994 อ้างถึงใน อุทัย บุญ ประเสริฐ. 2545) เป็นแนวคิดที่มีความ เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจ ทางการศึกษา ปัจจุบันแนวคิดการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ถูกนำไปใช้ใน สหรัฐอเมริกา และแพร่หลายไปยังประเทศอื่นๆ รวมทั้งนำมาใช้ในประเทศไทยด้วย ดังนั้น เพื่อ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างของการ บริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในประเทศต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิด ของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มีการจัดการศึกษาโดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การ จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น และมลรัฐ ไม่ใช่หน้าที่ของ รัฐบาลกลาง ดังนั้นสหรัฐอเมริกา ในยุคแรกจึงไม่มีกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนกลางเพิ่งมาก่อตั้งในยุคหลังโดยมีบทบาทเฉพาะ เรื่องการสนับสนุนทรัพยากร การจัดทำนโยบายการออกกฎหมายและระเบียบที่สำคัญ ในขณะที่ หน่วยงานระดับมลรัฐกำหนดนโยบาย และการจัดสรรเงินอุดหนุน ส่วนการบริหาร และการจัด การศึกษาจริง ๆ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเขตการศึกษาท้องถิ่นแม้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมี ระบบการบริหารการศึกษาที่กระจายอำนาจ โดยมีคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นดูแล สถานศึกษา อย่างใกล้ชิดก็ตาม แต่ท้องถิ่นก็ยังรวมอำนาจ ทำให้สถานศึกษาไม่มีอิสระยิ่ง ระยะเวลาเนิ่นนานขึ้น กระทรวงศึกษามลรัฐ และเขตการศึกษาท้องถิ่น ยังมีอำนาจเพิ่มขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง จึงเกิดแนวคิดเรื่อง การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานซึ่งหมายถึง ยุทธศาสตร์ที่จะ พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโอนอำนาจจากหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่นไปยังสถานศึกษา ซึ่ง

อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดให้ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนสามารถควบคุม การจัดการศึกษา รับผิดชอบการตัดสินใจเกี่ยวกับ งบประมาณ บุคลากรและหลักสูตรด้วย ตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสหรัฐอเมริกา มีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะมี คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน คณะกรรมการมีอำนาจ ในการบริหารและจัดการศึกษาแตกต่างกันไปตามบริบทของ สถานศึกษาแต่ละแห่ง บางสถานศึกษา คณะกรรมการมีอำนาจตั้งแต่การจัดทำหลักสูตร ไป จนถึงการบริหารงบประมาณ การจ้างครู และ ผู้บริหารสถานศึกษา แต่คณะกรรมการ สถานศึกษาบางแห่งมีหน้าที่เพียงให้ค าปรึกษาแก่ผู้บริหาร สถานศึกษาเท่านั้น ปี ค.ศ. 1994 ซึ่งเป็นช่วงแรกของการใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานในสหรัฐอเมริกา ได้ ก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาหลายประการ คือ 1) เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรและ บุคลากร 2) เพิ่มความเป็นมืออาชีพของครู 3) เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน 5) ทำให้การปฏิรูปหลักสูตรเป็นรูปธรรมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของนักการศึกษาหลายคน พบว่า อุปสรรคของการให้ อิสระกับสถานศึกษา ก็มีอยู่มาก เช่น การที่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความสับสน ใน นโยบายที่มาจากส่วนกลาง ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจ รวมทั้งการขาดทรัพยากรที่จำเป็น นอกจากนี้ ชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งหลาย อาจรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาเป็นการเพิ่มภาระที่หนักให้กับคณะกรรมการ ต้องเสียสละเวลาส่วนตัวมาช่วยงาน สถานศึกษา และกระบวนการตัดสินใจก็ใช้เวลามากเกินไป ในระยะต่อมาสหรัฐอเมริกาได้พัฒนา สถานศึกษาจากการบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานไปเป็นสถานศึกษาอิสระในกำกับของรัฐ โดยคณะกรรมการ สถานศึกษาและชุมชนสามารถแสดงความจ านงที่จะเป็นสถานศึกษาอิสระ ในกำกับของรัฐโดยทำข้อตกลง กับรัฐบาลว่า จะรับงบประมาณของรัฐบาลไปจัดการศึกษาที่มี คุณภาพประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้

การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในประเทศอังกฤษ การศึกษาของประเทศ อังกฤษ เคยได้ชื่อว่า เป็นระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก เป็นต้นแบบที่แพร่หลายไปเกือบทุก ทวีปนานาชาติ ทั้งที่เป็นอาณานิคม และไม่ได้เป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ล้วนได้รับการ ถ่ายทอดแบบแผนการจัดการศึกษาจากประเทศอังกฤษ เกือบทั้งสิ้น แต่ต่อมาความเป็นผู้นำ ทางการศึกษาของอังกฤษได้ตกต่ำลงพร้อมกับความถดถอยทางเศรษฐกิจ และความ เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ประเทศอังกฤษได้พยายามดำเนินการปฏิรูประบบ การศึกษา เพื่อให้ การศึกษาของประเทศกลับมามีมาตรฐานระดับโลกอีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. 1988 อังกฤษได้ออก กฎหมายปฏิรูปการศึกษา (Education Reform Act. 1988) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปฏิรูป การศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่งของอังกฤษ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ หลายด้าน เช่น มี การกำหนดหลักสูตรแห่งชาติ เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางที่เท่าเทียมกัน กำหนด

เป้าหมายมาตรฐานทางการศึกษาใน แต่ละระดับการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใน แต่ละระดับการศึกษา และประเมินโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลางทั้งสายสามัญ และสายอาชีวะมี ธรรมเนียมผู้ปกครองซึ่งกำหนดภารกิจหลักและความรับผิดชอบที่สถานศึกษา พึ่งมีต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนประโยชน์ที่บุตรหลานจะได้รับเมื่อเข้าสถานศึกษา ข้อมูลที่ผู้ปกครอง มีสิทธิ จะได้รับรู้และข้อพึงปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหา นอกจากนี้ยังมีระบบการตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2535 (Education Act. 1992) กำหนด ให้มีสำนักงานมาตรฐานการศึกษา ทำหน้าที่วาง ระบบการตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษา พิเศษ ให้ผู้ปกครองได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาของ สถานศึกษา จุดเด่นของการปฏิรูปการศึกษาของอังกฤษ คือ การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา ซึ่งแต่เดิมกระทรวงเป็นผู้กำหนดนโยบาย และให้สำนักงานบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น เป็น ผู้จัดการศึกษา แต่การปฏิรูปครั้งนี้ได้เน้นการกระจายอ านาจไปยังสถานศึกษา ให้แต่ สถานศึกษามี คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นองค์คณะบุคคลที่มีอำนาจ ในการบริหาร และจัดการศึกษา โดยกระทรวง จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการเรียนการสอนไปยัง สถานศึกษา โดยตรงถึงร้อยละ 95 และลดค่าใช้จ่ายสำหรับการสนับสนุน ในส่วนท้องถิ่นที่ไม่จำเป็น ให้ น้อยลง การกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินงานมากขึ้น สามารถ บริหาร อย่างอิสระคล้ายสถานศึกษาในกำกับของรัฐ

แนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในประเทศไทย โดย สมศักดิ์ ด้ล ประสิทธิ์ (2559) ได้ให้ข้อคิดเห็นและหลักการไว้ว่า

1. หลักการหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็น ฐาน ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัด การศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

2. รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทและกฎหมายการศึกษาของไทยในปัจจุบัน คือ รูปแบบ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานที่มีชุมชนเป็นหลัก คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย กรรมการที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ 6 กลุ่ม ได้แก่ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มละไม่น้อยกว่า 2 คน และมีจำนวนเท่า ๆ กัน ให้คณะกรรมการสถานศึกษา เลือกกรรมการคนหนึ่งมีจำนวนเท่า ๆ กัน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธาน และอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและ เลขานุการ โดยตำแหน่ง สำหรับจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาควรอยู่ในดุลพินิจและขึ้นอยู่กับ ขนาดของสถานศึกษา ซึ่งควรอยู่ระหว่าง 13 -19 คน คณะกรรมการมีวาระการทำงาน 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

3. วิธีการได้มาสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ทำหน้าที่สรรหากรรมการที่เป็นผู้แทนจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้ง 6 กลุ่ม ทั้งนี้อาจทำได้โดยการเลือกตั้งหรือการสรรหาและแต่งตั้งแล้วแต่ความเหมาะสม เมื่อได้รายชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้แต่งตั้ง

4. บทบาทหน้าที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งการเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และการเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้มีบทบาทหน้าที่ทั่วไป บทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการ งบประมาณ อาคารสถานที่ บริการ แผนงานและโครงการ ศาสนา และวัฒนธรรม

5. ข้อจำกัดและเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ควรมีโครงการนำร่องทดลองการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาที่อาสาสมัคร และมีความพร้อมก่อน เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและได้วิธีการที่เหมาะสม แล้วจึงค่อย ๆ ขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ จนครบทุกสถานศึกษา ทั่วประเทศ นอกจากนี้ควรมีการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับโครงการนำร่องเพื่อให้ได้รูปแบบและ แนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา รวมทั้งพิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลือกสถานศึกษา บทบาทหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริม และช่วยเหลือสถานศึกษามากกว่าการเป็นหน่วยงานบังคับบัญชา ระดับสูงกว่าสถานศึกษา

กลยุทธ์ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานไปปฏิบัติกลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์ 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน 3) การสรรหา และการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา 4) การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา 5) การสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมปฏิบัติงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา 6) การสร้างเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา 7) การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา 8) พิจารณาให้สวัสดิการ บริการและสิทธิพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) สถานศึกษาควรใช้หลักการบริหาร 2 ประการ คือ หลักการบริหารตนเอง ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ และหลักธรรมาภิบาล ให้มีการบริหารจัดการที่ดี ยึดคุณธรรม โปร่งใส และสนองประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชนและประเทศชาติ

2) ควรเตรียมความพร้อมด้านระบบและบุคลากร มีการจัดระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีการเตรียมความพร้อมแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการก่อนทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา

3) ควรดำเนินโครงการนำร่องการบริหารจัดการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจการศึกษาและการบริหารแบบรูปแบบบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

4) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ โดยละเอียดในกฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะนำรูปแบบการบริหารแบบรูปแบบบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานไปใช้

องค์ประกอบหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานไว้หลากหลาย ซึ่งมีทั้งที่คล้ายคลึงกันและบางส่วนมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอต่อไปนี้

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ David (1989 อ้างถึงใน Cheng, 1996) ให้ข้อสรุปว่า การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ สถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการศึกษา

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ Brown (1990 อ้างถึงในนิพนธ์ เสือก้อน, 2552) มีความเห็นว่า การบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานควรใช้หลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ 1) ความมีอิสระ ความยืดหยุ่น และ รับผิดชอบ 2) การวางแผนโดยผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชน 3) การยอมรับในบทบาทใหม่ของ ผู้บริหารสถานศึกษา 4) การมีส่วนร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมสถานศึกษา 5) ความร่วมมือของบุคลากร และ 6) ความมุ่งมั่นสู่ประสิทธิผลของงาน

2.4 องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ Wohlstetter and Morhman (1993) ได้เสนอว่า องค์ประกอบที่เอื้อต่อความสำเร็จ ในการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง 2) เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารโดยองค์คณะบุคคล 3) มุ่งพัฒนาบุคลากร 4) การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการศึกษา 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ 6) การมีส่วนร่วมที่ชัดเจน 7) การให้รางวัล

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ Cheng (1996) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยยึดแนวทาง ใน 4 หลักการในการดำเนินการ ดังนี้ 1) หลักดุลยภาพ 2) หลักการ กระจายอำนาจ 3) หลักระบบบริหารจัดการตนเอง 4) หลักการริเริ่มสร้างสรรค์ทรัพยากรมนุษย์

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ World Bank World Bank (2007) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นพื้นฐาน และ ได้เสนอหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานประกอบด้วย 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการรับผิดชอบต่อ 3) หลักการมีส่วนร่วม และ 4) หลักการบริหารตนเอง

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามทัศนะของสมศักดิ์ ครอบครอง (2548) ได้เสนอหลักการของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ว่า ประกอบด้วย 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การคืนอำนาจให้ประชาชน 4) การบริหารตนเอง และ 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามทัศนะของธีระ รุญเจริญ (2549) ได้เสนอ ทัศนะว่า การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ในแต่ละพื้นที่อาจไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะ และความจำเป็นแต่ละสถานศึกษา อย่างไรก็ตามทุกสถานศึกษา จะต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน 6 ประการ คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการบริหารตนเอง 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) หลักการภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน 5) หลักการพัฒนาทั้งระบบ 6) หลักการความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามทัศนะของอริศรา เล็กสรสรเสริญ (2549) ได้เสนอแนวคิดว่า หลักการสำคัญในการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจ จัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ตามผลงานวิจัยของ ศักดิ์จิตต์ มาศจิตต์ (2550) ได้สรุปแนวคิดหลักการในการบริหารโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานว่า ควรประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการบริหารจัดการตนเอง 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) หลักการบริหารจัดการที่ดี

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550) ได้เสนอหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ว่าประกอบด้วย 1) ยึดสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การกระจายอำนาจ 4) ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้

องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามงานวิจัยของ รัชชชัย รัตตัญญู (2551) ได้สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล 6) หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน 7) หลักการพัฒนาทั้งระบบ จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อการสังเคราะห์กำหนด องค์ประกอบของ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิด ทฤษฎีการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็น ฐาน พบว่า การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการตนเอง และการตรวจสอบและ ถ่วงดุล เป็นแนวคิดที่นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกัน ทางผู้วิจัยจึงได้นำ องค์ประกอบดังกล่าวมาเป็นกรอบการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้

องค์ประกอบการกระจายอำนาจ

การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ใน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากทัศนะหรือผลงานจากการวิจัยของนักวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

กฎกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาในด านวิชาการ ดำรงงบประมาณ ด านการบริหารงานบุคคล และด านการ บริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ สถานศึกษาในอำนาจหน าที่ของตน แล วแต่ กรณีในเรื่องดังต ่อไปนี้

ด านวิชาการ

(1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระ หลักสูตร

ท องถิ่น

(2) การวางแผนงานด านวิชาการ

(3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

(4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

(5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

(6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

(7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

(8) การพัฒนาและส งเสริมให้ มีแหล งเรียนรู้

(9) การนิเทศการศึกษา

(10) การแนะแนว

(11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

(12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

(13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

อื่น

(14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

(16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

(17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด. หน่วยงานประมาณ

(1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวแต่กรณี

(2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้บริหารจัดการงบประมาณจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

(3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้บริหารจัดการ

(4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

(5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

(6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ

(7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจากงบประมาณ

(8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

(9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้มอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

(10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(11) การวางแผนพัสดุ

(12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก

อสร่างที่

ใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวแต่กรณี

(13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

(14) การจัดหาพัสดุ

(15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่าย ายพัสดุ

(16) การจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สิน

(17) การเบิกเงินจากคลัง

(18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ ายเงิน

(19) การนำเงินส งคลัง

(20) การจัดทำบัญชีการเงิน

(21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

(22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์ บัญชี ทะเบียน และรายงาน

ด านการบริหารงานบุคคล

(1) การวางแผนอัตรากำลัง

(2) การจัดสรรอัตรากำลังข าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) การสรรหาและบรรจุแต่ งตั้ง

(4) การเปลี่ยนตำแหน่ง งให้ สูงขึ้น การย ายข าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

(5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

(6) การลาทุกประเภท

(7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

(8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

(9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ ออกจากราชการไว อน

(10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

(11) การอุทธรณ และการร องทุกข

(12) การออกจากราชการ

(13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

(14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

(15) การส งเสริมการประเมินวิทยฐานะข าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(16) การส งเสริมและยกยอ งเชิดชูเกียรติ

(17) การส งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

(18) การส งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

(19) การริเริ่มส งเสริมการขอรับใบอนุญาต

(1) ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่จะกระจายอำนาจ

(3) ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

(4) ความเป็นนอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

(5) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

(6) มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

(7) เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

(8) เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในข้อ 1 เรื่องใด จะกำหนดให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาเป็นผู้รับ มอบการกระจายอำนาจ ให้เป็นไปตามที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน แลวแต่กรณี ประกาศกำหนด ทั้งนี้ ในประกาศดังกล่าวอาจกำหนดให้ในระยะแรกมีการกระจายอำนาจเฉพาะบางเรื่อง หรือกำหนดการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาแต่อย่างใดตามลักษณะหรือความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งอาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้งปฏิบัติในการดำเนินการตามที่ใดรับมอบการกระจายอำนาจใด แต่จะต้งปรับปรุงการกระจายอำนาจนั้นให้เพิ่มมากขึ้นตามช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตาม หลักการในข้อ 2 สำหรับการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา อาจกำหนดให้ดำเนินการในเรื่องใดต้งใดรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยถูกต้อง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แลวแต่กรณี อาจประกาศกำหนดขอบเขตวิธีการ ปฏิบัติงานตามที่มีการกระจายอำนาจ เพื่อให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา หรือสถานศึกษาที่ใดรับมอบการกระจาย

อำนาจปฏิบัติได้ ข อ ๕ ให้ สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน แล วแต่ กรณี มีหน าทที่สนับสนุน ส งเสริม และกำกับดูแลการ
กระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา ดังต อไปนี้

(1) ส งเสริม สนับสนุนให้ มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน าทที่ ได้ รับการ
กระจายอำนาจ อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) จัดให้ มีระบบการกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการ
กระจาย อำนาจ ให้ เป นไปตามกฎหมาย

(3) ให้ ข อเสนอแนะหรือแนะนำการไซ อำนาจ ตลอดจนมีอำนาจยับยั้งและแก
 ไไขการไซ อำนาจของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
และสถานศึกษาให้ เป็นไป ตามกฎหมาย

(4) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบการกระจายอำนาจการบริหาร
อย างต่อเนื่อง

(5) รายงานผลการดำเนินการกระจายอำนาจและเสนอแนะป ัญหาอุปสรรคและแนว
ทางการ พัฒนาต อรัฐมนตรีว ากการกระทรวงศึกษาธิการทราบอย างน อยป ละหนึ่ง
ครั้ง ให้ ุอ ำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน าทที่สนับสนุน ส งเสริม กำกับ
ดูแล และ ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ ได้ รับมอบการกระจายอำนาจ ให้
เป นไปตามแนวทางที่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานกำหนด ข อ ๕ ในกรณีที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการ
การศึกษา ขั้นพื้นฐานเห็นสมควร หรือได้ รับการ ้องขอจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
หรือกลุ่มม สถานศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้ รวมกลุ่ม มสถานศึกษาหลายแห งทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา
เดียวกันหรือต างเขตพื้นที่การศึกษา เป นระบบ เครือข ายส งเสริมประสิทธิภาพ
การศึกษา เพื่อดำเนินการหรือข วยเหลือกันในการปฏิบัติหน าทที่ในเรื่องที่ ได้ รับการ
กระจายอา าจ โดยคำนึงถึงความพร อมของแต ละสถานศึกษาด วย

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ เป
 นไปตาม กฎหมาย ว่าต วยการนั้น

การกระจายอำนาจ หมายถึง การคืนอำนาจ เป็นการมีอำนาจร่วมกันเป็นรูปแบบของ
ประสิทธิภาพที่เพิ่มประสิทธิผลของการใช้จ่ายในระบบการศึกษาด้วยการจัดการกับทรัพยากรที่มี
อยู่ และการจัดอัตรากำลังที่เหมาะสม เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการ
กระจายเนื้อหาทางการศึกษา (Lundgren and Mattsson. 1996 : 2)

การกระจายอำนาจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของอำนาจและการควบคุมจาก ศูนย์กลางไปยังส่วนปลาย เป็นการปรับเปลี่ยนอำนาจและความรับผิดชอบจากส่วนกลางไปยัง กลุ่มวิชาชีพใน ชุมชน (Chapman and others. 1996 : 139-175)

องค์ประกอบการกระจายอำนาจตามแนวคิดของ McGinn&Welsh (1999) แบ่งตาม ระดับของการถ่ายโอนอำนาจได้ 4 ระดับ คือ การแบ่งอำนาจการมอบอำนาจ การโอนอำนาจ และการให้เอกชน ดำเนินการ และเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องประกอบด้วย เงื่อนไขและ ภาระงาน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาต้องการ 2) สามารถสอนอะไรบ้าง 3) เราจะสอนใครได้ 4) ใครสามารถเป็นผู้สอนได้ 5) เราสามารถสอนที่ใดได้บ้าง 6) ฐานะการเงิน ของสถานศึกษา เป็นเช่นไร

องค์ประกอบการกระจายอำนาจตามแนวคิดของ Caldwell (2005) ได้เสนอทัศนะ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้ในหนังสือ School-based management ซึ่งเป็นผลงานหนึ่งของ สถาบันการวางแผนการศึกษานานาชาติขององค์การความร่วมมือทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมระหว่างประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการ บริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ การจัดสรรค่าจ้าง บุคลากร หรือกำหนดการใช้จ่ายงบประมาณ การซื้อเครื่องมือ และบริการอื่นๆ ซึ่งบาง สถานศึกษาจะได้รับการกระจายอำนาจในการตัดสินใจด้านงบประมาณมากกว่าร้อยละ 90

องค์ประกอบการกระจายอำนาจตามหลักการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร ทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง

องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจตามหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษา โดยกำหนดให้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ชั้นพื้นฐานพิจารณา ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา หรือสถานศึกษาในในอำนาจหน้าที่ของตน

องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจตามหลักการของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้ดำเนินการเพื่อ กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ กระจายอำนาจในด้านวิชาการ ด้าน งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหาร ทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง โดยจำแนกเป็นภาระงาน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชา ให้

ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจบริหารจัดการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป

องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจตามผลการวิจัยของอ่องจิต เมธยะประภาส (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้วยวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านวิชาการ 2) องค์ประกอบด้านงบประมาณ 3) องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) องค์ประกอบด้านการบริหารทั่วไป จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อการสังเคราะห์กำหนด องค์ประกอบของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

โดยสรุป การกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรโดยให้ทุกส่วนขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารและกระบวนการทางกฎหมายที่จะมอบอำนาจขั้นต้นและความรับผิดชอบให้แก่ท้องถิ่นในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 โครงสร้างงานสถานศึกษาตั้งแต่ การบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และ งานบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาและชุมชนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของ Hoy and Miskel Hoy and Miskel (2001) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปได้ 6 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นความสัมพันธ์ทางบวก 2) ครูจะแสดงออก และชื่นชมผู้บริหารที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้านนโยบายเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดขวัญ กำลังใจ 4) การตัดสินใจที่ผู้บริหารไม่ยอมรับฟังผู้ร่วมงาน เป็นการตัดสินใจที่ด้อยคุณภาพ และอาจเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ง่าย 5) ผู้ร่วมงานไม่ได้คาดหวัง เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากนัก ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงต้องมีความเหมาะสม ไม่มากเกินไป หรือไม่น้อยเกินไป 6) บทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ และธรรมชาติของปัญหา

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมตามทัศนะของ Stephen G. and William (2004) ได้เสนอทัศนะว่า การมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จควรมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 2) การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) การบูรณาการและการเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล 4) การประยุกต์ใช้ระบบ ICT ในการจัดเครือข่าย 5) การพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9(6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น ในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีหน้าที่ 1) กำกับการดำเนินการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่างๆของสถานศึกษา 3) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษากำหนด 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สายสมร ศักดิ์คำดวง (2551) ได้สรุปว่า หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วม ในการ ประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมรับผลกระทบ โดยการมีส่วนร่วมแต่ละบทบาทมีความหมาย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดหรือระบุเกี่ยวกับการกระจายโอกาสให้ เกิด การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการร่วมรับรู้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น รับฟัง ความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในขั้นตอนการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดหรือระบุเกี่ยวกับการกระจายโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคคลที่ เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการร่วมรับรู้ข้อมูล การเสนอความคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นและร่วม ตัดสินใจในการปฏิบัติงาน 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การกำหนดหรือระบุ เกี่ยวกับการกระจายโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการร่วมรับรู้ ข้อมูล การเสนอความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการประเมินผลงาน

ถวิลวดี บุรีกุล (2551) กล่าวว่า การมีส วนร วมยังอธิบายได้ ในหลายมิติ ทั้ง ในแง่ ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว าง

1) การมีส วนร วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส วนช วยเหลือโดยสมัครใจโดย ประชาชนต ่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต างๆ ที่คาดว ่าจะส ่งผลต ่อการพัฒนาชาติแต่ ไม่ ใด หวังว ่าจะไห ประชาชน เปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์ เนื้อหาของโครงการ

2) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเขามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้มาในอย่างกว้างๆ ใดก็ตาม คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อนักเขา

5) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษา องค์การต่างๆ ในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมนี้จะต้องเปิดกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เปิดใจ มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป่ตัวของตัวเองที่จะ ดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7) การมีส่วนร่วม คือ การที่ใดที่มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถ ที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (ประยูร อัครบวร และคณะ. 2552) ได้จำแนกระดับของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วมในระดับการให้คำปรึกษา 3) การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท 4) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ และ 5) การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจประชาชน

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมตามที่เสนอของ ประยูร อัครบวรและคณะ ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ได้เสนอทัศนะว่า บทบาทของผู้บริหารภาครัฐ ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้แทนภาครัฐ และประชาชนในการมีส่วนร่วมในปัจจุบันมีลักษณะดังนี้

ผู้บริหาร มีบทบาท 1) นำปัญหาของชุมชนมาพิจารณา 2) อำนวยความสะดวก ให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสระอย่างเต็มที่ 3) สนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ 4) พิจารณาผลการดำเนินงานในการประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน 5) ให้การสนับสนุนและแก้ไขปัญหาลดการดำเนินงาน 6) ขยายผลสำเร็จที่เกิดขึ้น 7) สรุปเป็นบทเรียนแห่งการเรียนรู้

ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้แทนภาครัฐ มีบทบาทดังนี้ 1) ร่วมพิจารณาปัญหาและ จัดทำประชาคม 2) ให้คำแนะนำทางวิชาการ 3) ให้ความเห็นต่อปัญหาของชุมชนทั้งด้านวิชาการ และการบริหาร 4) สรุปปัญหาของชุมชนเพื่อเสนอผู้บริหาร 5) ประสานงานระหว่างประชาชนกับผู้บริหาร 6) ติดตามการดำเนินงาน 7) รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชา

ประชาชน มีบทบาทดังนี้ 1) ร่วมกันพิจารณาปัญหา 2) นำเสนอปัญหา ของชุมชนต่อประชาคม 3) ที่ประชุมประชาคมลงมติแก้ไขปัญหาและการพัฒนา 4) นำเสนอต่อตัวแทน หรือผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ 5) รวบรวมข้อมูลของชุมชน 6) ร่วมสร้างภูมิปัญญาให้ชุมชน 7) ร่วมทำให้ชุมชนพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

จันตวีร์ เกษมศุข (2554) การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนช่วยเหลือกัน ตั้งแต่การวางแผน การบริหารงบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้นผลสำเร็จ ของการ พัฒนาจึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแข็งขัน โดยประชาชน ต้องรู้ว่าพวกตนต้องการอะไรเพื่อการพัฒนาของตนเอง ซึ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการ แจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือ ระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่ เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลาย รูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือ กิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร การให้บุคคล มีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อ กิจกรรมและองค์การ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และวางแผนการดำเนินงาน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และ ดำเนินงานของสถานศึกษา 3) มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น 4) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 5) มีปฏิทิน การประชุมคณะกรรมการที่เป็นระบบชัดเจนและแจ้งให้ทราบล่วงหน้า 6) มีการประชุมชี้แจง เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยของการมีส่วนร่วมทั้ง ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า องค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกัน อาจเรียกชื่อต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การนำเอา องค์ประกอบแสดงในตารางสังเคราะห์มีความ เหมาะสม ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกันแต่เรียกชื่อแตกต่างกันที่เป็นกลางให้เห็นถึงความหมายเดียวกันและครอบคลุมองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันนั้น หรือเลือกใช้ชื่อองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ดังนี้

1) บทบาทของคณะกรรมการ มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกัน มีดังนี้

(1) การกำหนดนโยบาย (2) การกำหนดเป้าหมาย (3) การกำหนดและจัดสรรงบประมาณ (4) การพิจารณาตัดสินใจว่าต้องทำอะไร (5) การสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (6) การระดมทรัพยากร (7) การสร้างความโปร่งใส (8) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2) การทำงานเป็นทีม มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันมีดังนี้ (1) การวางแผน ยุทธศาสตร์ (2) การตัดสินใจระดับยุทธศาสตร์ (3) การตัดสินใจระดับยุทธวิธี (4) การสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน (5) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (6) การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (7) ความไว้วางใจ และเชื่อใจกัน (8) ความเข้าใจกัน เห็นใจกัน (9) ความเห็นร่วมกัน (10) ผลประโยชน์ร่วมกัน (11) ความเต็มใจ (12) ให้โอกาสกับทุกคนในทีม (13) การยอมรับซึ่งกันและกัน (14) การแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

3) การมีส่วนร่วมของชุมชน มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันมี ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (2) การมีส่วนร่วมในระดับการให้คำปรึกษา (3) การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (4) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (5) การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจ ประชาชน (Empower) (6) การรวมพลัง (7) การร่วมตัดสินใจ (8) การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน (9) การสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (10) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเองตามทัศนะของ Beare (1989) เสนอทัศนะว่า การบริหารจัดการตนเองตามแนวทางการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีจุดเน้นที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ระบบการวางแผน 3) การกำกับติดตาม และการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ดังนั้น การวางแผนเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายจึงเป็นการบริหารจัดการตนเอง

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเองของ Cheng (1996) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองว่าการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) หลักการบริหารแบบดุลยภาพที่ยึดหลักการบริหารที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 2) มียุทธวิธีที่หลากหลายที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา 3) การบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ ดังนั้น การบริหารในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ระบบบริหาร จัดการตนเองภายใต้ต้นนโยบายหลัก และยุทธศาสตร์การพัฒนา

องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองตามแนวคิดของ The Education Bureau HKSAR. (2006) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการไว้ว่า เป็นการบริหารภายใต้แนวคิด 1) เน้นสถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง 2) เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และ 3) มีเป้าหมายเพื่อคุณภาพ 4) หลักของความมีอิสระ 5) การกำหนดความรับผิดชอบ

องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองตามผลงานวิจัยของปัญญาพร แสนภูวา (2548) ได้พบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) การเป็นแบบอย่างเป็นตัวของตัวเองโดยอาศัยหลักวิชาการ 2) การใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาสามารถพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนและดำเนินการทางวินัยกับบุคลากรได้ด้วยตนเอง 5) บุคลากรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการวางแผนร่วมปฏิบัติและตรวจสอบร่วมกับสถานศึกษา 6) สถานศึกษาระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลในชุมชนและองค์กรเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาได้ตามต้องการ 7) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เป็นปัญหาและความต้องการของตนเองและการใช้กิจกรรมในการพัฒนาเป็นการช่วยตัวเองให้มากขึ้น 8) การพัฒนาระบบการทำงานของ

สถานศึกษาด้วยตนเอง 9) เปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนได้เสียเสนอแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษา 10) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีความรู้ ความสามารถรู้จักบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ 11) สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด ทิศทางการทำแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 12) สถานศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายทิศทางการวางแผน การจัดการศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง 13) เน้นการบริหารที่ถูกต้องตัดสินใจภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองด้วยความ โปร่งใส 14) สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดวิธีการปฏิบัติ หรือการบริหารในสถานศึกษาได้เองโดยมี ส่วนกลางเป็นผู้กำหนด นโยบายและเป้าหมาย 15) สถานศึกษามีอิสระในการจัดการการเงิน งบประมาณ และรายได้ต่างๆ ด้วยตนเอง และมีระบบตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ 16) สถานศึกษาสามารถดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจการของสถานศึกษา และสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน

องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองตามผลงานวิจัยของสนั่น เกษชาติ (2553) ให้ความเห็นว่า องค์การแห่งการบริหารตนเอง เป็นองค์การที่สามารถทำงานได้เองโดยอัตโนมัติ กล่าวคือ เมื่อพบปัญหาสามารถ แก้ไขได้เอง และบริหารงานได้เองเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ต้องรอรับคำสั่งในการดำเนินงาน สามารถทำงานอย่างอิสระ มีการตอบสนองโดยอัตโนมัติต่อ ปัญหาหรือความต้องการของลูกค้า และลดการควบคุมจากภายนอก ดังนั้น องค์การที่บริหารตนเองจึงประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญคือ 1) การตัดสินใจขององค์การ เป็นการประมวลข้อมูล ข่าวสารขององค์การ 2) ต้องมีหลักการตัดสินใจที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายของ องค์การ 3) เกิดการเรียนรู้จาก การตัดสินใจที่เหมาะสม 4) มีการตรวจสอบ ทบทวนการดำเนินงาน เพื่อลดความผิดพลาดที่อาจจะ เกิดขึ้นซ้ำซาก รวมทั้งเพื่อให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ขององค์การให้สูงขึ้น สามารถบรรลุเป้าหมาย ขององค์การได้ดีขึ้น

องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองของพลุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ ฤทธิ์พันธ์ (2553) ได้เสนอทัศนะว่า การพัฒนาหน่วยงานราชการให้เป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูงนั้น ความสามารถในการบริหาร ยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งในการบริหาร ยุทธศาสตร์นั้นมีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ 2) การแปลง ยุทธศาสตร์ สู่อำนาจปฏิบัติ และ 3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินตามยุทธศาสตร์ ซึ่งการบริหารยุทธศาสตร์ระดับองค์การ ประกอบด้วย 1) การคิดโดยเริ่มที่ เป้าหมายเสมอ 2) การ วิจัยองค์การ หรือการสำรวจสภาพปัจจุบัน 3) การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยแผนที่ยุทธศาสตร์ และ 4) กระบวนการ ประเมินผลระดับองค์การ

จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อการสังเคราะห์องค์ประกอบของ องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองทั้ง ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบบางตัว มีความหมายเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมาย

เหมือนกัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันที่เป็นกลาง ที่ให้เห็นถึงความหมายเดียวกันและครอบคลุมองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันนั้น หรือเลือกใช้ชื่อองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ดังนี้

1. ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันมีดังนี้ 1) ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การพัฒนาระบบบริหาร 3) สร้างและพัฒนาทรัพยากรในการแก้ปัญหา 4) ใช้วิธีการบริหารที่หลากหลายสอดคล้องกับสถานการณ์ของสถานศึกษา 5) ใช้หลักการบริหารยึดหยุ่นตามสถานการณ์ 6) เป็นแบบอย่างวิชาการ 7) จัดให้มีเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน และ8) จัดให้มีแผนงานทางวิชาการที่ดี

2. การบรรลุเป้าหมาย มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) จัดระบบการวางแผนเน้นสถานศึกษาและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) กำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริง 4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็นจุดหมาย 5) กำหนดการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 6) กำหนดทิศทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ 7) การวินิจฉัยองค์การ และ8) กำหนดการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบาย

3. กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) เน้นความมีอิสระ 2) การกำหนดความรับผิดชอบ 3) บริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ 4) ใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ 6) เน้นคุณภาพทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล 7) การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยแผนที่ยุทธศาสตร์ 4. การตัดสินใจที่เหมาะสมมีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) การให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การแก้ปัญหาโดยคณะกรรมการ 3) เน้นการตัดสินใจที่ถูกต้อง 5) เน้นการตัดสินใจที่อิสระ และ 6) มีอิสระในการบริหารการเงิน 5. การประเมินผลการดำเนินงาน มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) การประเมินผลกิจกรรมของสถานศึกษา 2) การตรวจสอบทบทวนการดำเนินงาน 3) การ ประเมินผลโดยการมีส่วนร่วม 4) การตรวจสอบภายในด้วยตนเอง และ 5) การประเมินยุทธศาสตร์

องค์ประกอบ การตรวจสอบและถ่วงดุล

การตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานที่มีภารกิจบริการสาธารณะได้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 กำหนดให้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อ

สถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามผลการวิจัยของสายสมร ตักดีคำดวง (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหาร จัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดกรอบการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เชื่อมโยงกับหลักการของธรรมาภิบาล 6 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า และจากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักด้านการบริหารทั่วไปในด้านของ องค์ประกอบย่อยด้านความโปร่งใส มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษากำหนดปฏิทินการทำงานตลอดปี อย่างชัดเจน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 2) สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตลอดเวลา 3) สถานศึกษามีระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึง ได้ข้อมูลตรงทันเวลา และ 4) สถานศึกษามีหน่วยงาน หรือคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน นอกจากนี้ ในองค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรต่างๆ ชัดเจน 2) ผู้บริหารให้ครูดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ 3) สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและรายงานประจำปีต่อสาธารณะ และ 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมชื่นชม หรือรับผลกระทบอื่นกับสถานศึกษา ในส่วนขององค์ประกอบย่อยด้านความค้ำค่านั้นมี 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจอนุมัติทุกโครงการ/กิจกรรม 2) ผู้บริหารวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดัน สร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี

องค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินมาตรฐานว่าด้วย การตรวจสอบและถ่วงดุลประกอบด้วย 1) มีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยง 2) มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) บุคลากร ในสถานศึกษานำแผนการควบคุมและบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงาน 4) มีสรุปผลการดำเนินงานประจำปีและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน

องค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามทัศนะของเอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ (2553) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักความโปร่งใสว่า หมายถึง การบริหารที่ยึดหลักการเปิดเผยตรงไป ตรงมาและเข้าใจง่าย โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างระบบงาน 2) ด้านระบบการให้ข้อมูล 3) ด้านระบบการให้โทษ 4) ด้านการเปิดเผยระบบงาน และหลักความ

รับผิดชอบ ที่ตรวจสอบได้ หมายถึง หลักการเปิดโอกาสซึ่งสะท้อนความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสีย เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ตัดสินใจ ความรับผิดชอบต่อผลงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งส่งผล กระทบต่อสาธารณะและมีระบบติดตามประเมินผล ความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่และ ผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบ 1) สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน 2) มี เป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน 3) มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 4) มีระบบติดตาม ประเมินผล 5) มีระบบจัดการกับบุคลากรที่ไม่มีผลงาน และ 6) มีแผนสำรอง นอกจากนี้ได้เสนอ แนวคิดในหลักความคุ้มค่า ว่าเป็นหลักในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายถึง การบริหารจัดการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการ และการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งมีการป้องกันรักษา สิ่งแวดล้อมและมีความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก ซึ่งหลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยตัว บ่งชี้ 1) มีการประหยัด 2) มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ 3) มีการแข่งขัน

จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัย องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล ผู้วิจัย พิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบบางตัวมีความหมาย เดียวกันแต่เรียกชื่อต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึง กำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกันแต่เรียกชื่อ แตกต่างกันไปเป็นกลางที่สะท้อนให้ เห็นถึงความหมายเดียวกันและครอบคลุมองค์ประกอบอื่น ที่ใช้ชื่อแตกต่างกันนั้น หรือเลือกใช้ ชื่อองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ดังนี้

1. ความโปร่งใส มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกัน ดังนี้ 1) มีเกณฑ์ในการใช้ ดุลยพินิจที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับ 2) มีการกำหนดตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่ชัดเจน 3) มีการ กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานการปฏิบัติงาน 4) มีการตรวจสอบการทำงานอย่าง ต่อเนื่อง 5) บรรยากาศในการท างานเป็นแบบไว้วางใจกัน 6) มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง 7) มี การสร้าง ความเป็นเจ้าของร่วมกัน และ 8) สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มี ประสิทธิภาพ

2. ความรับผิดชอบต่อ มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกัน ดังนี้ 1) มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการที่สอดคล้องคล้อยกับบริบทของสถานศึกษา 2) มีการมอบหมายความรับผิดชอบต่อ ใงานโครงการที่ชัดเจน 3) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม 4) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้รับทราบ 5) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามี ส่วนชื่นชม ผลการปฏิบัติงาน หรือรับผลกระทบอื่นจากการดำเนินงานของสถานศึกษา 6) กำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบ กระบวนการบริหารทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้าน ผลผลิต 7) มีระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

ศักดิ์จิต มาศจิตต์ (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11 ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ องค์ประกอบพื้นฐาน ครอบคลุม กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติงาน อาศัยหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการตนเอง การมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการที่ดี และกำหนดแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบโครงสร้างระบบการบริหาร ครอบคลุม 14 ปัจจัย งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป มีการวางแผนการจัดองค์กร การอำนวยการและการควบคุม ใช้การประกันคุณภาพ การนิเทศภายในการบริหารบุคคลและงบประมาณแบบเน้นผลงาน ระบบสารสนเทศในการบริหารและการพัฒนาที่มงาน องค์ประกอบกระบวนการดำเนินงาน คือ มีการเตรียมการ การดำเนินการ การประเมินผลและการสรุปรายงานผลและ องค์ประกอบด้านการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชน

นรินทร์ เหลือบุญชู (2554) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร 25 คน ครู 163 คน และ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 78 คน รวมประชากร 266 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 164 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน ประกอบด้วยผู้บริหาร 25 คน ครู 83 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 56 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐาน เท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าเอฟ ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมือง นครพนมใช้การบริหารฐานสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษา มีปัญหาการบริหารฐานสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหารครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้

สถานศึกษาเป็นฐานของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน
 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี
 ความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
 เทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ควรใช้หลัก 4 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้าน
 หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการ
 ตรวจสอบ และถ่วงดุล ในการบริหารฐานสถานศึกษา

วาสนา สายทอง (2554) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
 ของสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 การวิจัยครั้งนี้
 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษา
 เป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2
 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในอำเภอแม่วงก์ โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงที่สุดด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม
 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และด้านการ
 บริหารตนเอง

2. แนวทางการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในอำเภอแม่วงก์ มีดังนี้

2.1 ด้านการกระจายอำนาจ คือ สถานศึกษาดำเนินงานด้านงบประมาณ-การเงิน
 ได้ถูกต้อง มีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ สรุปผล และนำไปปรับปรุงแก้ไข และจัด
 วางโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมในการวางแผน
 งบประมาณ-การเงิน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ

2.3 ด้านการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ผู้บริหารสร้าง
 ความสัมพันธ์ ที่ดีกับชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ เสียสละเพื่อ
 ส่วนรวม การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการ
 ของชุมชน

2.4 ด้านการบริหารตนเอง คือ สถานศึกษาอบรมหลักสูตรใหม่ ๆ มอบหมายหน้าที่
 สอดคล้องกับความสามารถ ระดมทรัพยากรท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา

2.5 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาสอดคล้องกับ
 มาตรฐานการศึกษา จัดระบบและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อบรม ติดตาม ตรวจสอบระบบ
 การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

จำเรียง นิลพงษ์ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้
 สถานศึกษาเป็นฐานกับการบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารโดยใช้ สถานศึกษา เป็นฐาน 2) ศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 116 คน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 349 คน รวม 465 คน ซึ่งได้มาจากการ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในอันดับแรก คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล รองลงมา คือ หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และ ด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ หลักการ กระจายอำนาจ 2. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ใน อันดับแรก คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนด ตำแหน่ง รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา บุคคล และด้านที่อยู่ในอันดับ สุดท้าย คือ ด้านการออกจากราชการ 3. ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา โดยรวมมี ความสัมพันธ์กัน ในทิศทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อ ค้นพบจากการวิจัย คือ ผู้บริหารควรมีนโยบายในการกระจายอำนาจโดยให้ประชาชนในชุมชน เข้ามาร่วมตัดสินใจในการ บริหารงาน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และ วัตถุประสงค์การค้นหาคำปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน และได้เสนอแนวทางและมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้าน การ บริหารทั่วไปของสถานศึกษา เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

สมัคร รุรัক্তি (2555) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สำหรับ สถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตมีวัตถุประสงค์เพื่อ สรรวจรูปแบบการบริหารงาน และเพื่อพัฒนารูปแบบการ บริหารกลุ่มงาน โดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดุสิต โดยใช้เทคนิคเดลฟายศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 27 คน ซึ่งใช้ การสุ่มแบบ เจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่ามัธยฐาน และค่า พิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารที่เหมาะสม คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้ ความเห็นชอบ ประเมินผล ตรวจสอบ ติดตามผลการบริหารกลุ่มงาน ประชาสัมพันธ์ จัดหา สนับสนุน สร้างภาคี เครือข่าย สนับสนุนปัจจัยทางการศึกษา องค์กรคณะกรรมการบริหารกลุ่มงาน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ สถานศึกษาเป็นประธาน ผู้แทนชุมชน ผู้แทนครู ที่ปรึกษา/

ผู้เชี่ยวชาญ/ นักวิชาการ ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนนักเรียน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ประกอบการ แนวทางในการดำเนินงาน กลุ่มงานวิชาการ ประกอบด้วย จัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พัฒนาครู แหล่งเรียนรู้ ใช้รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามความเหมาะสมพัฒนาปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย การสรรหาบุคลากร ตามกรอบอัตรากำลัง ขอกการสนับสนุนบุคลากรจากชุมชน ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน พิจารณาความดี ความชอบด้วยความยุติธรรม สนับสนุนปัจจัยในการปฏิบัติงาน กลุ่มงานงบประมาณ ประกอบด้วย จัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ระดมทรัพยากรจากชุมชน ตั้งคณะกรรมการควบคุมการใช้งบประมาณ รายงานผลการใช้งบประมาณ กลุ่มงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย กำหนดนโยบายตามบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ สร้างภาคีเครือข่ายพัฒนา การ ศึกษา จัดจ้างครูธุรการ จัดระบบบริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว

พิมพ์รักษ์ สามคัมพิมพ์ (2556) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 2) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 127 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วยผู้บริหารหรือรองผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่ปฏิบัติราชการแทนผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานหรือกรรมการสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานตามแนวคิดของ อุตัย บุญประเสริฐและมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. การบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับ มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชรพล สุตสายเนตร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารงานโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดไปหาน้อยที่สุดได้แก่ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านกระจายอำนาจอำนาจ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลด้านการเงินอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนและด้านการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบการบริหารงานโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ตามสภาพและขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกันแนวทางในการพิจารณาการบริหารงานโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ควรมีการกำกับติดตามการบริหารละส่งเสริมให้สภาพศึกษามีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามนโยบายการศึกษาของชาติ

นุสินธุ์ รุ่งเดช. (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น นักวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ ตอนที่ 2 เป็นการ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหารและครูสถานศึกษาต้นแบบสถานศึกษาในฝัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 365 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาฉันทามติของตัวบ่งชี้โดยการคำนวณค่ามัธยฐานค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ มีตัวบ่งชี้ 35 ตัวบ่งชี้ 2) หลัก การบริหารตนเอง มีตัวบ่งชี้ 16 ตัวบ่งชี้ 3) หลักการมีส่วนร่วม มีตัวบ่งชี้ 30 ตัวบ่งชี้ 4) หลักการคืน อำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีตัว บ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาหน้าหนักคะแนนความจำเป็น ของตัวบ่งชี้ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าทางสถิติ คือ $X^2 = 48.47$, $df = 35$, $p = 0.065$, $RMAEA = 0.033$ ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนี AGFI เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ 0.022

สุดาทิพย์ สารเหล่าโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เปรียบเทียบระดับ ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาต่างกันต่อการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนา การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 271 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โอเบิร์น (O'Brien. 2004) ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือกันตัดสินใจด้านการศึกษากับผู้ปกครองการรับรู้ของผู้ปกครอง ครู และครูใหญ่ในการกำหนดการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ขอบเขตองค์กรในสถานศึกษาที่ผู้ปกครองครูอาจารย์ และครูใหญ่มีการทำข้อตกลงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของทั้งสองที่เกิดขึ้นจริงและการมีส่วนร่วมที่เป็นความต้องการของผู้ปกครอง และขอบเขตการรับรู้ของผู้ปกครองครูอาจารย์ และครูใหญ่ ที่แตกต่างกันทั้งที่เกิดขึ้นจริงและที่เป็นความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญระหว่าง ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และครูใหญ่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของทั้งสองที่เกิดขึ้นจริงและส่วนที่เป็นความต้องการของผู้ปกครองในขอบเขตของนโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของสถานศึกษา/ชุมชน นักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนา เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจะทำการตรวจวัดโดย SEDs-R อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า คะแนนสำหรับการรับรู้ของผู้ปกครอง และครูเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจริงมักจะต่ำกว่าคะแนนความต้องการการมีส่วนร่วม

กรีน (Green. 2005) ได้ศึกษาการรับรู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามธรรมนูญสถานศึกษาในรัฐเท็กซัส พบว่า คุณลักษณะของธรรมนูญสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลที่ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เห็นด้วยร่วมกันได้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเรียบร้อย การจัดบรรยากาศเชิงบวก การกำหนดการคาดหวังที่สูง และการตรวจสอบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ครู และผู้ปกครองเห็นว่าสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต้องเป็นสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำของครู และกำหนดพันธกิจที่ชัดเจนหนักแน่นมีการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ที่เต็มความสามารถ เฉพาะผู้ปกครองกับนักเรียน

เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วม คุณไม่มั่นใจว่าสถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาความเชี่ยวชาญอย่างจริงจัง และพวกครูได้ร่วมตัดสินใจด้วย

แฮร์ริแกน (Harrigan. 2006) ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน : กรณีศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลที่ได้จากการศึกษามีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญสำหรับทั้งนโยบายการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานและสำหรับการเพิ่มความรู้อีกเกี่ยวกับผลกระทบและข้อจำกัดในเรื่องของประสิทธิภาพการศึกษาและนโยบายของแต่ละที่ แหล่งที่มาหลักของข้อมูลนั้น มาจากการทดสอบแบบอิงบรรทัดฐานระดับรัฐและระดับชาติ และเกณฑ์การทดสอบโดยการอ้างอิงมาตรฐานเป็นข้อมูลทุติยภูมิ และการสำรวจการออกแบบการบริหาร จัดการไปยังครูและผู้บริหารผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษา Title I เป็นข้อมูลหลัก กลยุทธ์ที่สำคัญในการ วิเคราะห์ข้อมูลคือ การโยงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิเพื่อตรวจสอบวิธีการบริหารโดย

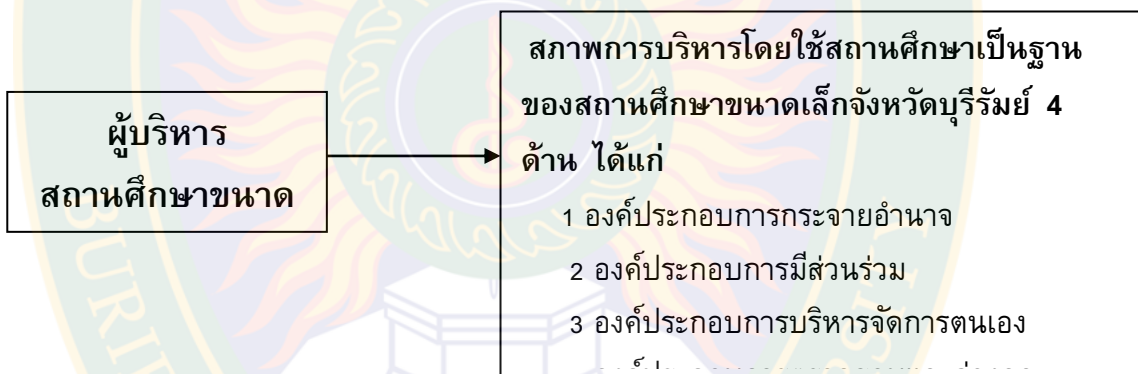
ใช้สถานศึกษาเป็นฐานที่ดีผลกระทบของกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพในการศึกษามีลักษณะเช่นเดียวกับ การบริการจัดการโดยรวมของสถานศึกษาการค้นพบที่สำคัญจากการศึกษานี้คือการบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานจะเป็นผู้นำและเป็นรูปแบบในการบริหารและเป็นกลยุทธ์ที่อยู่ในเกณฑ์ดีโดยมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาบางส่วน แต่มีความล้มเหลวในการที่จะบรรลุผลตามความต้องการอื่นๆ ผลลัพธ์โดยรวมจากการทดสอบมาตรฐานให้ผลในทางที่ดี ผลที่ได้รับ กราฟเส้นโค้งรูปประฆังไปทางด้านบวก แต่ผลที่น่าตื่นตาตื่นใจที่สุดของการศึกษานี้คือ ความศรัทธาที่มี ต่อครูและผู้บริหารในส่วนของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานโดยปรับปรุงให้เกิดเป็นผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียน โดยจำนวนมากกว่า 90% เห็นพ้องกันว่า การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสามารถที่จะปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้แม้ในขณะที่คะแนนการทดสอบไม่แสดงผลลัพธ์ที่เป็นบวกก็ตามรากฐานของความเชื่อนี้ที่จะช่วยให้ครูและผู้บริหารจะได้รับประโยชน์อย่างมากในการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

พามาเลา (Pamela. 2011) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ความเข้าใจของครูใหญ่ และพฤติกรรมหลักจาก 19 ปี ของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จากการศึกษา พบว่า การถือกำเนิดของเด็กถูกทิ้งไว้ข้างหลังกฎหมายและวัฒนธรรมของการศึกษาตามมาตรฐาน ที่มีความจำเป็นสำหรับการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การเจริญเติบโตทางวิชาการของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาและรัฐมีการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินการปฏิรูปการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้นำเขตต้องตรวจสอบประสิทธิภาพของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งมีอำนาจในการปกครองตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและเพื่อให้แน่ใจว่าการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจะถูกนำไปใช้ในสถานศึกษา การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการตรวจสอบ การรับรู้ที่สำคัญและการ

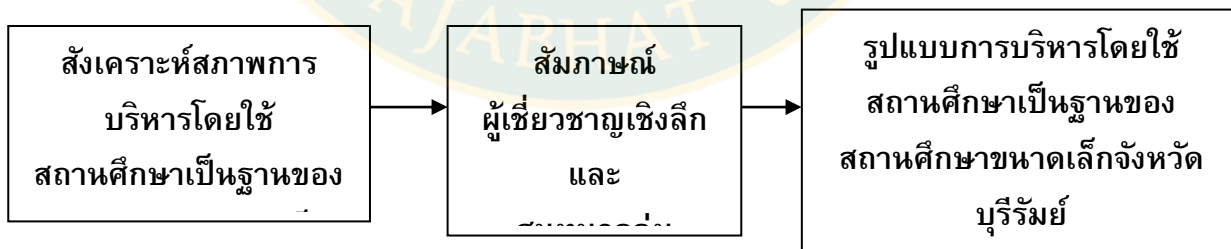
ดำเนินการ บริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาในเขตเทศบาลออร์จิเนีย หลังจาก 19 ปีของการดำเนินงานการบริหารงานโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยการสำรวจจำนวน ประชากร ทั้ง 86 คน ซึ่งเป็นครูใหญ่ในสถานศึกษาเทศบาล ซึ่งพบว่าการบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐานก่อให้เกิดการปรับปรุง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และทำให้เกิดความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มมากขึ้นสำหรับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่าสิบปี ไม่ได้มีผล เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน แต่ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่าสิบปีกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานนั้นชี้ให้เห็นถึงการทำงานที่มี ประสิทธิภาพที่สูงขึ้นเพราะการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นกระบวนการทำงานการ ตัดสินใจ ร่วมกันจุดแข็งของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานจะมีอิสระในการ ตัดสินใจ การจัดการเรียนการสอน และมีความยืดหยุ่น ซึ่งทุกฝ่ายต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพประกอบ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีขั้นตอน คือ

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์
- 1.2 กำหนดขอบเขตปัญหา ตัวแปร ประชากร และกรอบแนวคิดการวิจัย
- 1.3 สร้างร่างแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบบสอบถามได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของวสันต์ สัตยคุณ. (2554) โดยได้มีการติดต่อขออนุญาตกับเจ้าของโดยตรง และดัดแปลงให้เข้ากับบริบทของจังหวัดบุรีรัมย์
- 1.4 นำแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่นำไปใช้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และปรับปรุงแก้ไขตามผล การวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.5 นำแบบสอบถามการสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานที่ได้ทำการทดลองใช้แล้วมาหาค่าค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
- 1.6 นำแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ตาม

สถานศึกษาที่ได้ทำการสุ่มเลือกไว้ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจสภาพปัญหา และแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

2.1 นำปัญหาจากช่วงที่ 1 สังเคราะห์เพื่อร่างเป็นรูปแบบ โดยนำปัญหามาจัดลำดับความสำคัญที่มากที่สุดของแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการเสนอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ความเห็นร่วมกันและเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32

2.2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ตามข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 318 คน (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 191 คน โดยการใช้แบบอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เป็นผู้เสนอแนะรูปแบบ ความต้องการของครูในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารระดับสูง หรือ หัวหน้างานซึ่งเคยปฏิบัติงานด้านการบริหารสถานศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่นต่ำกว่า 5 ปี
2. เป็นนักการศึกษาหรือนักฝึกอบรมด้านการบริหารสถานศึกษา
3. มีตำแหน่งนักวิชาการหรือมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
4. มีวุฒิการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ที่มีคุณสมบัติจำนวน 7 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้นำหนักคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์
2. สร้างแบบสอบถามโดยใช้แบบสอบถามของ วสันต์ สัตยคุณ. (2554) มาดัดแปลงให้เข้ากับบริบทของจังหวัดบุรีรัมย์
3. นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 32 คน นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่นำไปใช้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และปรับปรุงแก้ไขตามผล การวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่น 0.98
5. นำแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง 191 คนตามสถานศึกษาที่ได้ทำการสุ่มเลือกไว้ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจสภาพปัญหา และแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาร่างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ต่อไป

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้จากการสังเคราะห์ปัญหาที่ได้จาก ช่วงที่ 1 นำร่างรูปแบบมาให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอความเห็นผ่านการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์กลับมาถึงผู้วิจัยและนำส่งด้วยตนเองพร้อมแบบสอบถามการถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับสถานศึกษาที่จะเก็บข้อมูลดำเนินการสอบถามทางไปรษณีย์ไปที่สถานศึกษาและผู้วิจัยทวงถามด้วยตนเองจนได้แบบสอบถามครบทุกสถานศึกษา

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

1. นำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่ม
2. สังเคราะห์รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. เมื่อตรวจสอบและจัดเรียงข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จัดนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 การสำรวจสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วมาจัดเรียงในรูปตารางข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

1. สัมมนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโดยจัดสนทนากลุ่มซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน
2. สังเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเป็นรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์
3. ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขของรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 174) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ

s_i^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ

s_t^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (P) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103) ดังนี้

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ต้องแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย \bar{X} โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545:103) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 EX แทน คะแนนแต่ละตัว
 Σ แทน ผลรวม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาด เล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งมี 2 ขั้นตอนดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของ สถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

% แทน ค่าร้อยละ

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

คือการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีขั้นตอน คือ

ช่วงที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของ ผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ วุฒิการศึกษา และสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาบุรีรัมย์ โดยใช้ค่าร้อยละ ดังปรากฏในตาราง 4.1 ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
จำแนกตาม

วุฒิการศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน)	%
1. วุฒิการศึกษา		
1.1 ต่ำปริญญาตรี	9	4.7
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	182	95.3
รวมเฉลี่ย	191	100.00
2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์		
2.1 เขต1	48	25.1
2.2 เขต2	46	24.1
2.3 เขต3	48	25.1
2.4 เขต4	49	25.7
รวมเฉลี่ย	191	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม 191 คน เมื่อจำแนกระดับวุฒิการศึกษาเป็นระดับปริญญาตรีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 สูงกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 เมื่อจำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต1 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 เขต 2 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 เขต 3 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 และเขต 4 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7

2. การวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นผู้บริหาร โดยรวมเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในตาราง 4.2 – 4.14 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ตามความคิดเห็นผู้บริหาร โดยรวม

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. องค์กรประกอบการกระจายอำนาจ	3.84	0.81	มาก	1
2. องค์กรประกอบที่มีส่วนร่วม	3.71	0.86	มาก	2
3. องค์กรประกอบการบริหารจัดการตนเอง	3.57	0.91	มาก	3
4. องค์กรประกอบตรวจสอบและถ่วงดุล	3.51	0.94	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.66	0.89	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) โดยองค์กรประกอบการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.84$) มากที่สุด รองลงมาคือ องค์กรประกอบที่มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.71$) การองค์กรประกอบการบริหารจัดการตนเอง ($\bar{X} = 3.57$) และองค์กรประกอบตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็น
ของ
ผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารงานวิชาการ			
1. บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	4.04	0.76	มาก
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.18	0.74	มาก
3. สถานศึกษาดำเนินการจัดหา คัดสรรหนังสือแบบเรียนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	3.51	0.83	มาก
4. สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบการวัดประเมินผลการเรียน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	3.64	0.81	มาก
5. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน	3.46	0.85	มาก
6. มีการนิเทศ ติดตามภายในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการทำงานของครู	3.79	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.77	0.80	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือใน

การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

(\bar{X} = 4.04) และมีการนิเทศ ติดตามภายในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการทำงานของครู (\bar{X} = 3.79) ตามลำดับ

ตาราง 4.4 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัด บุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามความคิดเห็นของ

ผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารงบประมาณ			
7. สถานศึกษากำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่สนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของสถานศึกษา	4.04	0.79	มาก
8. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยคำนึงถึงภารกิจการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน	4.14	0.77	มาก
9. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี	4.17	0.73	มาก
10. บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการใช้พัสดุ	3.94	0.76	มาก
เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำให้ตรงกับความต้องการ	4.16	0.72	มาก
11. สถานศึกษามีการควบคุม ดูแล รักษา และจำหน่ายพัสดุโดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ			
รวมเฉลี่ย	4.09	0.75	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี มีระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.17) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการควบคุม ดูแล รักษา และจำหน่ายพัสดุโดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (\bar{X} = 4.16)

และสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยคำนึงถึงภารกิจการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

ตาราง 4.5 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารงานบริหารบุคคล			
12. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการและจัดทำแผนอัตรากำลังของครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.76	0.88	มาก
13. มีการเสนอความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ขาดแคลนต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.56	0.92	มาก
14. มีการเสนอความเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการรับย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.73	0.83	มาก
15. มีการวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา	3.75	0.83	มาก
16. มีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรม	4.06	0.79	มาก
17. มีการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามหลักเกณฑ์วิธีการที่สพฐ. กำหนด โดยยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้	4.03	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	3.82	0.83	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า มีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรมมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ มีการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ สพฐ. กำหนด โดยยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.03$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการและจัดทำแผนอัตรากำลังของครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตาราง 4.6 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายชื่อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบริหารงานทั่วไป			
18. มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.94	0.80	มาก
19. มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.73	0.86	มาก
20. มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา	3.62	0.87	มาก
21. มีการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	3.64	0.81	มาก
22. มีการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.70	0.89	มาก
23. มีการกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.65	0.87	มาก
24. มีการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ	3.63	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	3.70	0.85	มาก

จากตาราง 4.6 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 3.73$) และมีการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเสนอความเห็นขอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

ตาราง 4.7 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา			
25. มีการประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	3.69	0.83	มาก
26. เปิดโอกาสให้มีคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.77	0.81	มาก
27. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.61	0.89	มาก
28. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.82	0.85	มาก
29. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่กำหนดไว้	3.81	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย	3.74	0.84	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้

เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษามีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.81$) และเปิดโอกาสให้มีคณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.77$) ตามลำดับ

ตาราง 4.8 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการมีส่วนร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการทำงานเป็นทีม			
30. บุคลากรทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	3.90	0.76	มาก
31. บุคลากรทุกคนในที่มงานทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย	3.94	0.68	มาก
32. การตัดสินใจอาศัยหลักประชาธิปไตย และสมาชิกเต็มใจปฏิบัติตาม	3.70 3.69	0.88 0.84	มาก มาก
33. บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบของราชการ และพร้อมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	3.56	0.90	มาก
34. มีการมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในลักษณะเดียวกันมาทำงานเป็นทีมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.75	0.87	มาก
35. มีการเสริมแรงทีมงานโดยให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม			
รวมเฉลี่ย	3.76	0.82	มาก

จากตาราง 4.8 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรทุกคนในทีมงานทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมายมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ บุคลากรทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 3.90$) และมีการเสริมแรงทีมงานโดยให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

ตาราง 4.9 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน			
36. กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการข้อมูลข่าวสาร	3.66	0.86	มาก
37. ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ	3.76	0.84	มาก
38. ชุมชนมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการร่วมปฏิบัติงาน หรือ เสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ	3.62	0.96	มาก
39. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.74	0.92	มาก
40. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมอำนาจประชาชนโดยให้ประชาชนเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ	3.43	1.02	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.64	0.92	มาก

จากตาราง 4.9 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.74$) และกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

ตาราง 4.10 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการตนเอง ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ			
41. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูได้ทำงานอย่างมีอิสระ และมีความคล่องตัวในการตัดสินใจ	3.37	1.04	ปานกลาง
42. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ	3.69	0.88	มาก
43. ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	3.79	0.85	มาก
44. ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบบริหารงานให้มีความเข้มแข็งโดยเน้นการมีส่วนร่วม	3.68	0.86	มาก
45. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน	3.63	0.94	มาก

รวมเฉลี่ย	3.63	0.91	มาก
-----------	------	------	-----

จากตาราง 4.10 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงมีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.69$) และผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบบริหารงานให้มีความเข้มแข็งโดยเน้นการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ตาราง 4.11 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ด้านการบรรลุเป้าหมาย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการบรรลุเป้าหมาย			
46. นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้	3.76	0.80	มาก
47. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมประเพณี	3.65	0.92	มาก
48. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น	3.31	1.03	ปานกลาง
49. สถานศึกษากำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของบุคลากร	3.52	0.91	มาก
รวมเฉลี่ย	3.56	0.92	มาก

จากตาราง 4.11 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ด้านการบรรลุเป้าหมาย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมา คือ นักเรียนมีจิตสาธารณะ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{X} = 3.65$) และสถานศึกษากำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของบุคลากร ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตาราง 4.12 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ			
50. มีการสร้างระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป	3.55	0.83	มาก
51. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	3.52	0.83	มาก
52. มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.70	0.86	มาก
53. มีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.34	1.11	ปานกลาง

รวมเฉลี่ย	3.53	0.91	มาก
-----------	------	------	-----

จากตาราง 4.12 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษามีระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 3.70$) รองลงมา คือ มีการสร้างระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.55$) และมีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตาราง 4.13 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านความโปร่งใส ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านความโปร่งใส			
54. มีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยง	3.44	0.96	ปานกลาง
55. มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้	3.51	0.95	มาก
56. บุคลากรในสถานศึกษานำแผนการควบคุมและบริหารความเสี่ยง	3.42	0.90	ปาน

ไปใช้ในการปฏิบัติงาน			กลาง
57. มีการสรุปผลการดำเนินงานประจำปีและรายงานต่อคณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ	3.37	0.97	ปาน กลาง
58. มีการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต	3.54	0.90	มาก
รวมเฉลี่ย	3.46	0.94	ปาน กลาง

จากตาราง 4.13 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านความโปร่งใส ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตมากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$) รองลงมา คือ มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.51$) และมีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ตาราง 4.14 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

องค์กรประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นรายข้อ

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา ขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านความรับผิดชอบ			
59. มีการกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบงานในทุกขั้นตอนการบริหาร	3.48	0.98	ปาน กลาง
60. มีการจัดทำข้อตกลงร่วมในการปฏิบัติงานทั้งระดับหน่วยงานและ	3.37	1.00	ปาน

ระดับบุคลากร หรือระดับผู้ปฏิบัติ			กลาง
61. มีเป้าหมายการดำเนินงาน และรูปแบบการบริหารงานสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3.79	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.55	0.93	มาก

จากตาราง 4.14 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเป้าหมายการดำเนินงาน และรูปแบบการบริหารงานสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ มีการกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบงานในทุกขั้นตอนการบริหาร ($\bar{X} = 3.48$) และมีการจัดทำข้อตกลงร่วมในการปฏิบัติงานทั้งระดับหน่วยงานและระดับบุคลากร หรือระดับผู้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.37$) ตามลำดับ

ช่วงที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสนทนากลุ่ม ปรากฏผลตามตารางที่ 4.15 - 4.18

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการกระจายอำนาจ โดยการ

บันทึกการสนทนากลุ่ม

ตัวบ่งชี้	งาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ	พฤติกรรมที่ควรปรากฏ	การประเมินผล
สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 1. การตัดสินใจตามกรอบบทบาท หน้าที่ที่มอบหมาย 2. ความรับผิดชอบภารกิจและผลการดำเนินงานตามกรอบหน้าที่	1. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล 2. โครงการประชุม สัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี 3. การบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรม 4. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5. การติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง	1. สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน 2. สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม 3. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล 4. สถานศึกษามีระบบการบริหารบุคคลที่มีคุณภาพและมีความยุติธรรม 5. สถานศึกษามีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของการใช้จ่าย 6. สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปที่ตอบสนองกับนโยบายและทันสมัย	1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม 2. ภาพกิจกรรม เกียรติบัตร 3. โครงการและรายงานโครงการ 4. บันทึกการประชุม 5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี คู่มือ การบริหารและจัดการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ 6. ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครูบุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง 7. การประเมินจากสภาพจริง

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม โดยการ

บันทึกการสนทนากลุ่ม

ตัวบ่งชี้	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	พฤติกรรมที่ควรปรากฏ	การ ประเมินผล
<p>มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม</p> <p>1. การบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา - การสร้างทางเลือกในการดำเนินงาน - การตรวจสอบผลการดำเนินงาน <p>2. การมีส่วนร่วม</p> <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลที่มีส่วนร่วม - ภารกิจที่มีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมดำเนินงานและร่วมรับผิดชอบ) - ระดับการมีส่วนร่วม (มาก 	<p>1. โครงการประชุม สัมมนา โดยให้</p> <p>คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา</p> <p>2. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p>	<p>1. ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษามีส่วนรวมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น)</p> <p>2. สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาและการได้ซึ่งคณะกรรมการเป็นไปตามเจตนาของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>3. คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 2 เดือน ต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ</p> <p>4. คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาและกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา</p> <p>5. สถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา</p> <p>6. สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ</p>	<p>1. แผนกลยุทธ์ที่มีชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ</p> <p>2. แผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>3. คำสั่งหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>4. หนังสือเชิญประชุม</p> <p>5. บันทึกการ</p>

<p>น้อย)</p>	<p>โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือ เช่น การรับฟังความคิดเห็นการจัดเวทีสาธารณะ</p> <p>3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเพื่อให้บุคลากรทุกคนในที่มงานทำงานอย่างจริงจังมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย</p> <p>4. การติดตามประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดย</p>		<p>ประชุม</p>
--------------	--	---	---------------

	กระบวนการมีส่วนร่วม ร่วมสถานศึกษามี ส่วนเกี่ยวข้อง		
--	--	--	--

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรประกอบการบริหารจัดการตนเอง

โดยการบันทึกการสนทนากลุ่ม

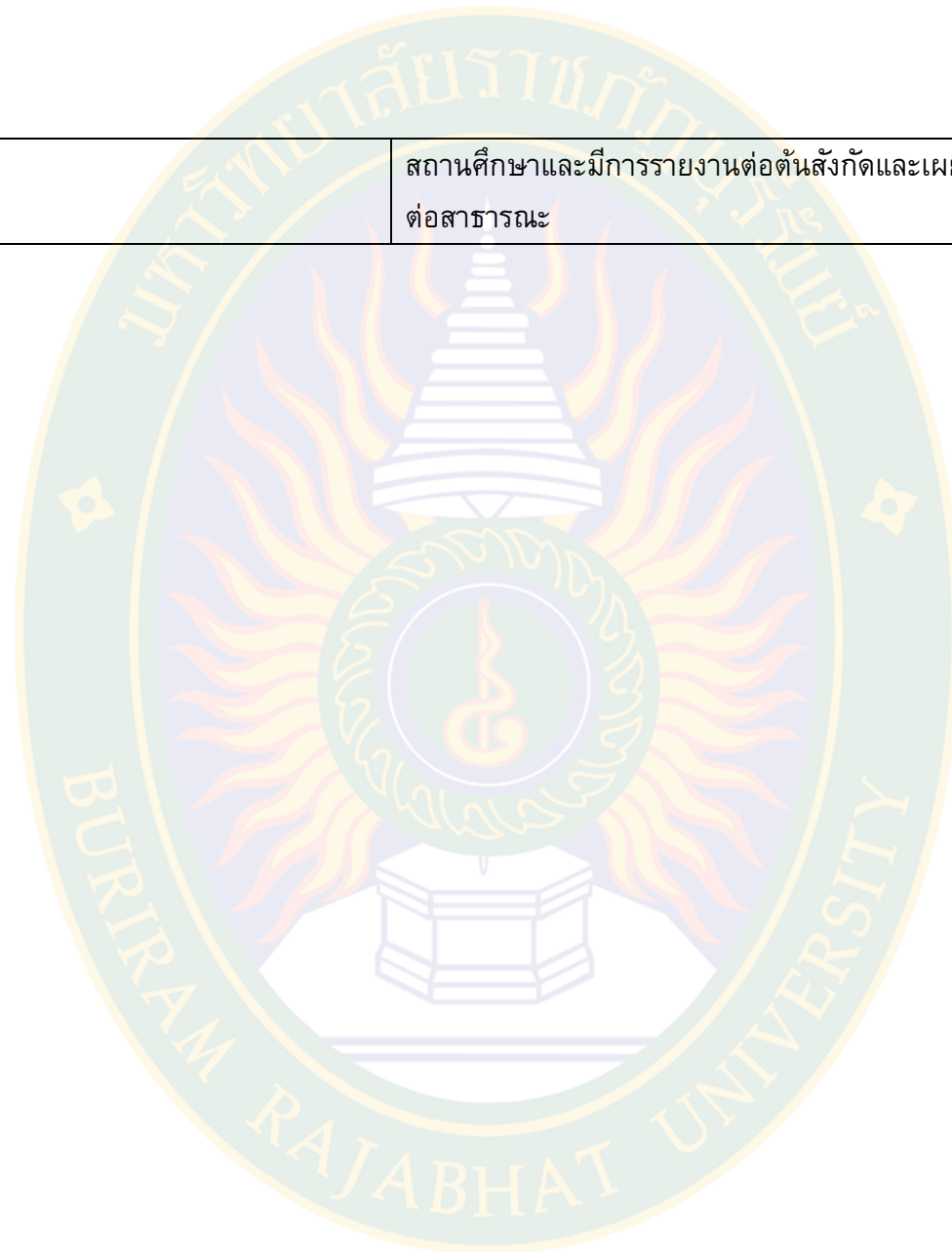
ตัวบ่งชี้	งาน/โครงการ/กิจกรรม	พฤติกรรมที่ควรปรากฏ	การประเมินผล
<p>รูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน</p> <p>1. องค์กรประกอบ</p> <p>2. ขั้นตอนการบริหาร</p> <p>3. การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์</p>	<p>1. การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>2. การใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหารงาน</p> <p>3. การจัดทำระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงาน</p> <p>4. มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>5. การประชุม สัมมนาให้ความรู้และจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา</p> <p>6. การประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยวัดจากนักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้</p> <p>7. การนิเทศภายใน</p>	<p>1. มีพันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ที่ชัดเจนเน้นวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>2. ผู้บริหารและบุคลากรต่างมีเป้าหมายของการทำงานและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน</p> <p>3. นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้</p> <p>4. บุคลากรมีขวัญกำลังใจดี</p>	<p>1. แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>2. โครงการนิเทศภายใน</p> <p>3. รายงานประเมินผลโครงการคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน</p> <p>4. รายงานผลสำเร็จตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>5. บันทึกการประชุม</p> <p>6. ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>7. การประเมินจากสภาพจริง</p>

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการตรวจสอบและ
ถ่วงดุล

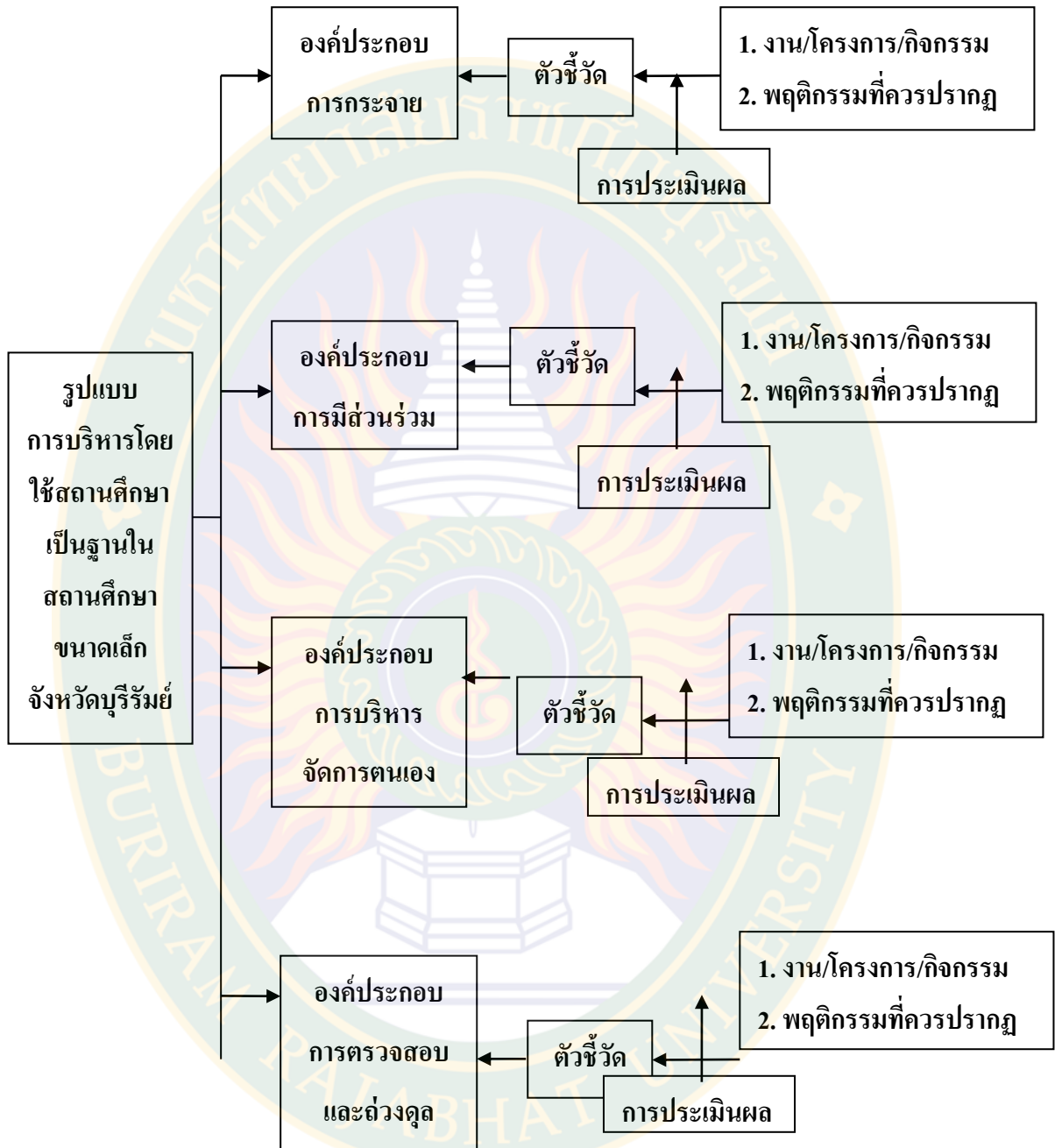
โดยการบันทึกการสนทนากลุ่ม

ตัวบ่งชี้	งาน/โครงการ/กิจกรรม	พฤติกรรมที่ควรปรากฏ	การประเมินผล
<p>การตรวจสอบและถ่วงดุล</p> <p>1. การพิจารณาให้ความเห็นชอบการดำเนินงานตามที่ กฎหมายกำหนด</p> <p>2. การตรวจสอบผลการดำเนินงาน</p> <p>3. คณะบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ</p>	<p>1. โครงการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต</p> <p>2. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา</p> <p>3. การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ</p> <p>4. การจัดทำคำรับรองเพื่อการปฏิบัติราชการ</p> <p>5. การทำแผนการตรวจสอบภายในสถานศึกษา</p>	<p>1. สถานศึกษายกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตโดยใช้หลักการ ดังนี้</p> <p>1.1 หลักนิติธรรม : สถานศึกษามีการออกระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของสังคม และยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม และมีการปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้เกิดความเป็นธรรม</p> <p>1.2 หลักคุณธรรม : สถานศึกษาต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยรณรงค์ให้ครูและบุคลากรยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อม</p> <p>2. สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส</p> <p>3. สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา</p>	<p>1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา</p> <p>2. คำรับรองปฏิบัติราชการ</p> <p>3. รายงานการจัดการศึกษาประจำปี</p> <p>4. รายงานการติดตามตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษา</p> <p>5. การประเมินจากสภาพจริง</p>

		สถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ	
--	--	---	--

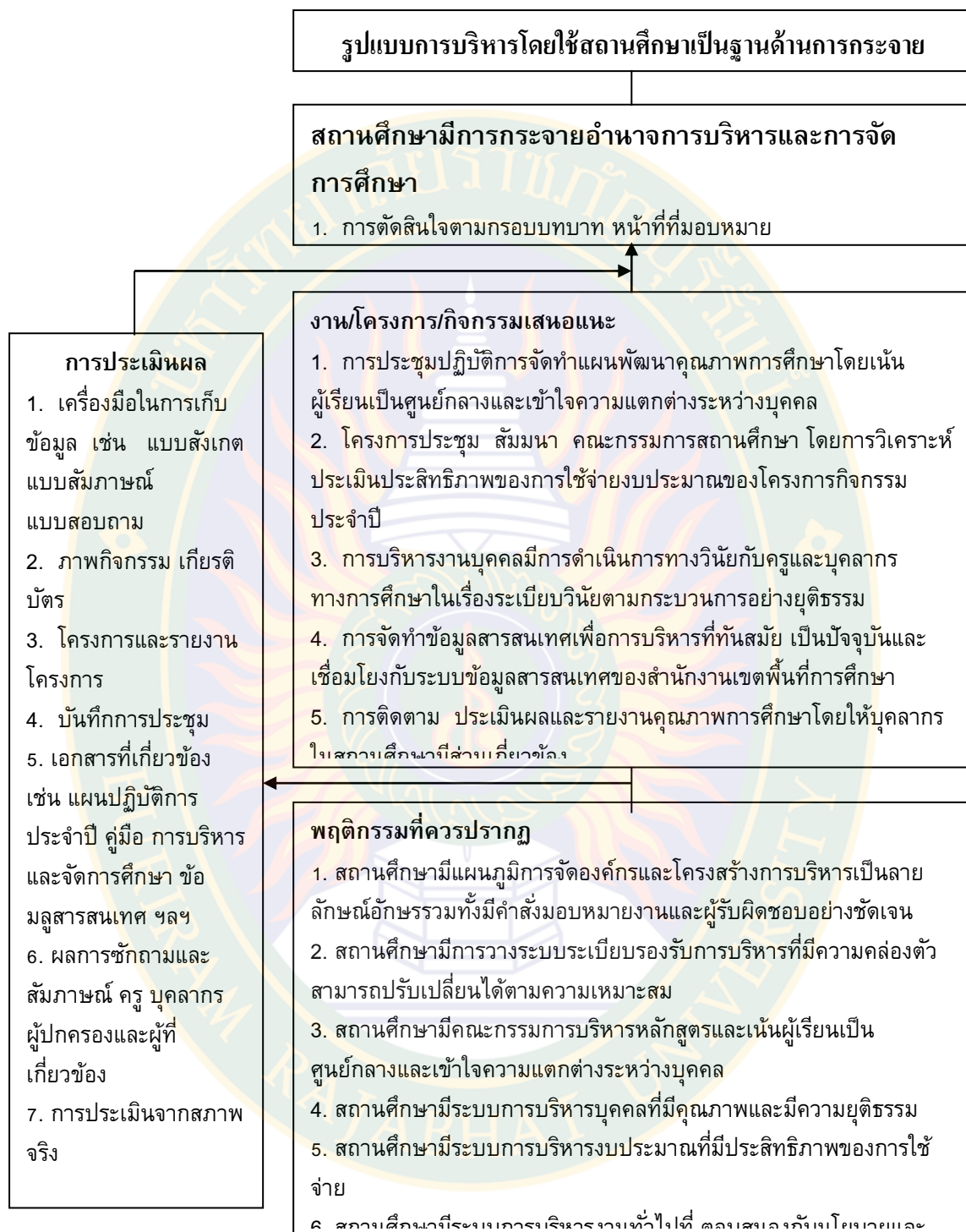
2.2 การสร้างรูปแบบจากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถนำเสนอเป็นรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ดังภาพที่ 4.1-4-5

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ 69

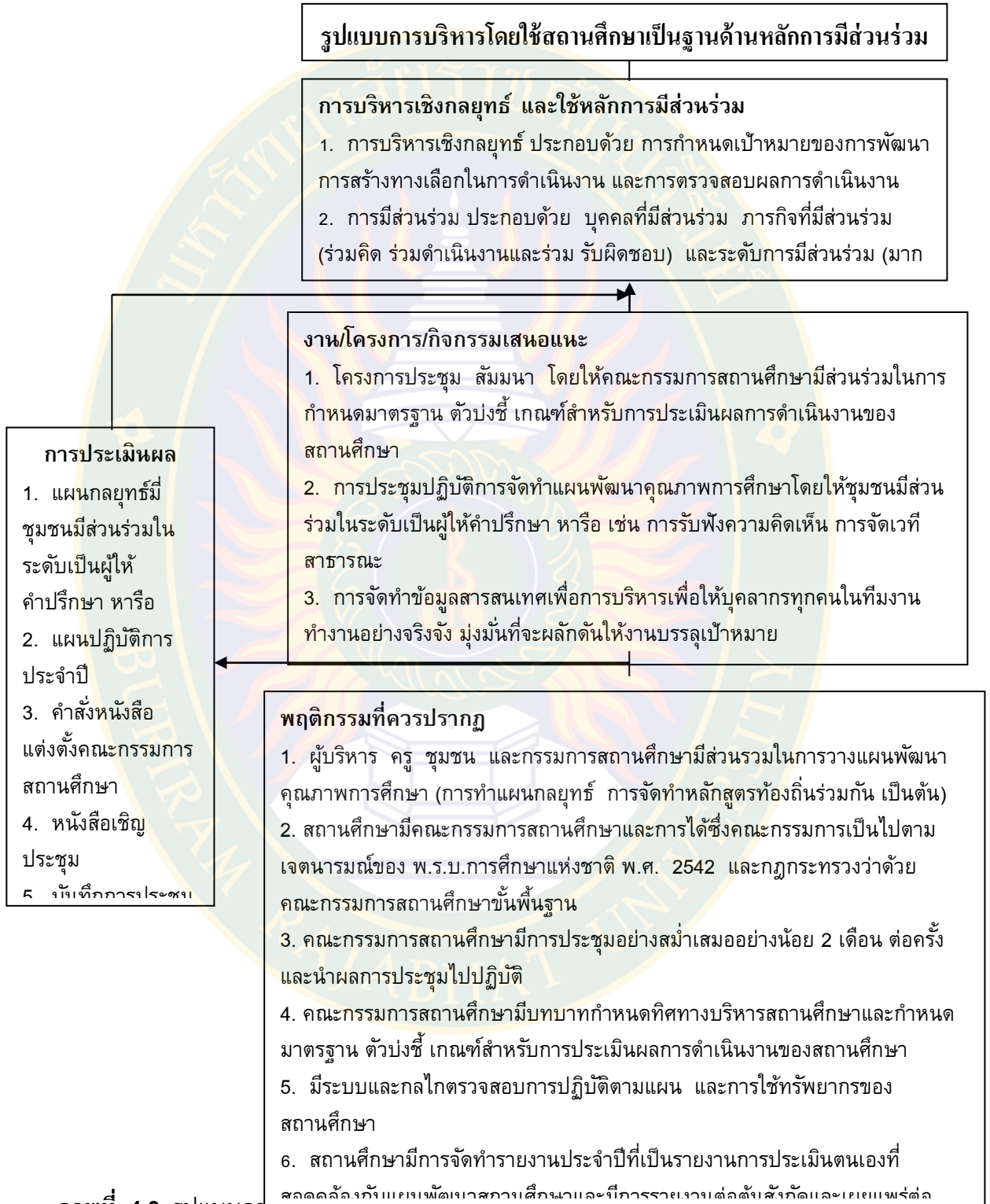
รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านการกระจายอำนาจ

รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

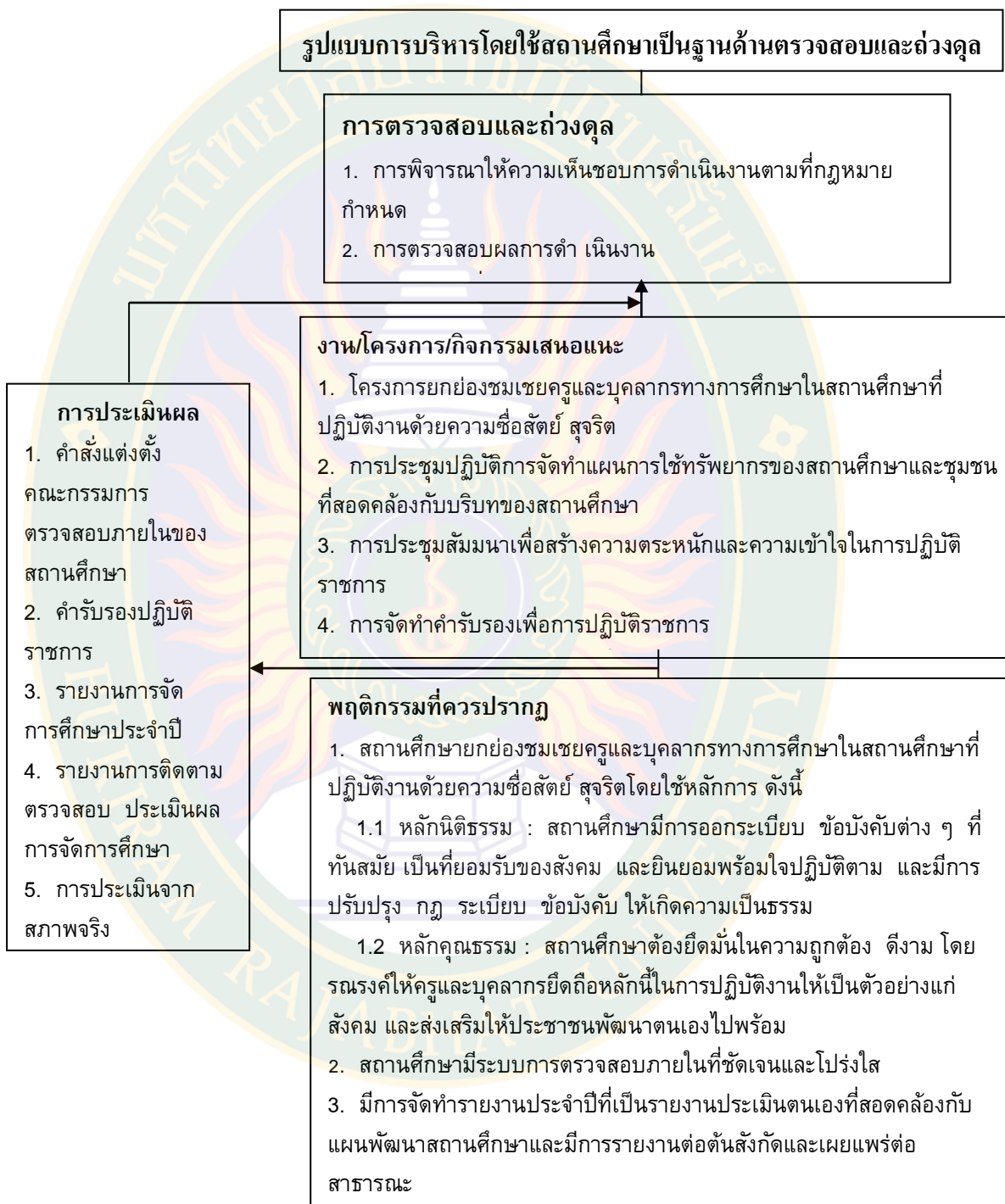
ภาพที่ 4.3 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 4.4 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านบริหารจัดการตนเอง

รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 4.5 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านตรวจสอบและถ่วงดุล

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยและพัฒนาเรื่อง การเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีการดำเนินการดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 191 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งทางไปรษณีย์ และจัดเก็บด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ช่วงที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาลงในตารางที่ 4.15 - 4.18

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ 2 ประการดังนี้

1. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบการกระจายอำนาจ มากที่สุด รองลงมา คือ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง และองค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ

1.1 องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ

1.2 องค์ประกอบหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นที่มอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ

1.3 องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับหลักการบริหารจัดการตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบรรลุเป้าหมาย และด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

1.4 องค์ประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความโปร่งใสตามลำดับ

2. การนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกได้เป็น 4 รูปแบบดังนี้

2.1 การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาควรมีบทบาทดังนี้

1. การตัดสินใจตามกรอบบทบาท หน้าที่ที่มอบหมาย
 2. ความรับผิดชอบภารกิจและผลการดำเนินงานตามกรอบหน้าที่งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่
 1. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล
 2. โครงการประชุม สัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี
 3. การบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรม
 4. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 5. การติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง
- พฤติกรรมที่ควรปรากฏ** ในการกระจายอำนาจของสถานศึกษา ควรมีดังนี้
1. สถานศึกษามีแผนภูมิการจ้องครและโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษรรวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
 2. สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
 3. สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล
 4. สถานศึกษามีระบบการบริหารบุคคลที่มีคุณภาพและมีความยุติธรรม
 5. สถานศึกษามีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของการใช้จ่าย

6. สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปที่ตอบสนองกับนโยบายและ
ทันสมัย

การประเมินผล สิ่งที่เป็นหลักฐานในการกระจายอำนาจของสถานศึกษามีดังนี้

1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม

2. ภาพกิจกรรม เกียรติบัตร

3. โครงการและรายงานโครงการ

4. บันทึกการประชุม

5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี คู่มือ การบริหารและจัด

การศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ

6. ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. การประเมินจากสภาพจริง

2.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาด

เล็ก

จังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ สถานศึกษาควรมีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม

ซึ่งประกอบด้วย

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์

- การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา
- การสร้างทางเลือกในการดำเนินงาน
- การตรวจสอบผลการดำเนินงาน

2. การมีส่วนร่วม

- บุคคลที่มีส่วนร่วม
- ภารกิจที่มีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมดำเนินงานและร่วม รับผิดชอบ)
- ระดับการมีส่วนร่วม (มาก น้อย)

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่

1. โครงการประชุม สัมมนา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน

การ

กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

2. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วน
ร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ
3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเพื่อให้บุคลากรทุกคนในที่มงาน
ทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย
4. การติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยกระบวนการมี
ส่วน
ร่วมสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ในการมีส่วนร่วม ควรมีดังนี้

1. ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษามีส่วนรวมในการวางแผน
พัฒนาคุณภาพการศึกษา (การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น)
 2. สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาและการได้ซึ่งคณะกรรมการเป็นไป
ตาม
เจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 2 เดือน
ต่อครั้ง
และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ
 4. คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทกำหนดทิศทางบริหารสถานศึกษาและ
กำหนด
มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
 5. สถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการใช้
ทรัพยากรของสถานศึกษา
 6. สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองที่
สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ
- การประเมินผล** สิ่งที่เป็นหลักฐานในการมีส่วนร่วมของสถานศึกษามีดังนี้
1. แผนกลยุทธ์ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ
 2. แผนปฏิบัติการประจำปี
 3. คำสั่งหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา
 4. หนังสือเชิญประชุม
 5. บันทึกการประชุม

2.3 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยประกอบด้วย องค์ประกอบ ขั้นตอนการบริหาร และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่

1. การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. การใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหารงาน
3. การจัดทำระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงาน
4. มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การประชุม สัมมนาให้ความรู้และจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา
6. การประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยวัดจากนักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

7. การนิเทศภายใน

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ในการบริหารจัดการตนเองที่ดี ควรมีดังนี้

1. มีพันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ที่ชัดเจนเน้นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารและบุคลากรต่างมีเป้าหมายของการทำงานและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน
3. นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้
4. บุคลากรมีขวัญกำลังใจดี

การประเมินผล สิ่งที่เป็นหลักฐานในการบริหารจัดการตนเองที่มี

ประสิทธิภาพ

มีดังนี้

1. แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. โครงการนิเทศภายใน
3. รายงานประเมินผลโครงการคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน
4. รายงานผลสำเร็จตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

5. บันทึกการประชุม
6. ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. การประเมินจากสภาพจริง

2.4 รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาด เล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการตรวจสอบและถ่วงดุล ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ การตรวจสอบและถ่วงดุลของสถานศึกษา มีดังนี้

1. การพิจารณาให้ความเห็นชอบการดำเนินงานตามที่ กฎหมายกำหนด
2. การตรวจสอบผลการดำเนินงาน
3. คณะบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

งาน/โครงการ/กิจกรรม ได้แก่

1. โครงการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่

ปฏิบัติงาน

ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต

2. การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชน

ที่

สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการปฏิบัติ

ราชการ

4. การจัดทำคำรับรองเพื่อการปฏิบัติราชการ
5. การทำแผนการตรวจสอบภายในสถานศึกษา

พฤติกรรมที่ควรปรากฏ ในการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรมีดังนี้

1. สถานศึกษายกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตโดยใช้หลักการ ดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม : สถานศึกษามีการออกระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของสังคม และยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม และมีการปรับปรุง กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้เกิดความเป็นธรรม

1.2 หลักคุณธรรม : สถานศึกษาต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยตรง

ให้ครูและบุคลากรยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อม

2. สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส
 3. สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ
- การประเมินผล** สิ่งที่เป็นหลักฐานในการตรวจสอบและถ่วงดุลมีดังนี้
1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา
 2. คำรับรองปฏิบัติราชการ
 3. รายงานการจัดการศึกษาประจำปี
 4. รายงานการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษา
 5. การประเมินจากสภาพจริง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยมี 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และช่วงที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

ช่วงที่ 1 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับสภาพและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้

1. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบกระจายอำนาจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการกระจายอำนาจเป็นการมีอำนาจร่วมกันเป็นรูปแบบของประสิทธิภาพที่เพิ่มประสิทธิผลของการใช้จ่ายในระบบการศึกษาด้วยการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ และการจัดอัตรากำลังที่เหมาะสม เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการกระจายเนื้อหาทางการศึกษา (Lundgren and Mattsson. 1996 : 2) อีกทั้งกฎกระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน านวิชาการ านงบประมาณ

ประมาณ ต. การบริหารงานบุคคล และ ต. การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน และ ข้อตกลงที่แสดงให้เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจตามหลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษา โดยกำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน

ในทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับ องค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจตาม ผลการวิจัยของอ่องจิต เมธยะประภาส (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้วยวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านวิชาการ 2) องค์ประกอบด้านงบประมาณ 3) องค์ประกอบด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) องค์ประกอบด้านการบริหารทั่วไป จากผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อการสังเคราะห์กำหนด องค์ประกอบของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ สถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ การมีส่วนร่วม และการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการศึกษา (David. 1989 อ้างถึงใน Cheng. 1996) จากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของ ประยูร อัครบวรและคณะ ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ได้เสนอว่า บทบาทของผู้บริหารภาครัฐ ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้แทนภาครัฐ และประชาชนในการ มีส่วนร่วมในปัจจุบันมีลักษณะดังนี้

ผู้บริหาร มีบทบาท 1) นำปัญหาของชุมชนมาพิจารณา 2) อำนวยความสะดวก ให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสระอย่างเต็มที่ 3) สนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ 4) พิจารณาผลการดำเนินงานในการประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน 5) ให้การสนับสนุนและแก้ไขปัญหาตลอดการดำเนินงาน 6) ขยายผลสำเร็จที่เกิดขึ้น 7) สรุปเป็นบทเรียนแห่งการเรียนรู้

ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้แทนภาครัฐ มีบทบาทดังนี้ 1) ร่วมพิจารณาปัญหาและ จัดทำประชาคม 2) ให้คำแนะนำทางวิชาการ 3) ให้ความเห็นต่อปัญหาของชุมชนทั้งด้านวิชาการ และ

การบริหาร 4) สรุปปัญหาของชุมชนเพื่อเสนอผู้บริหาร 5) ประสานงานระหว่างประชาชนกับผู้บริหาร 6) ติดตามการดำเนินงาน 7) รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชา

ประชาชน มีบทบาทดังนี้ 1) ร่วมกันพิจารณาปัญหา 2) นำเสนอปัญหา ของชุมชนต่อประชาคม 3) ที่ประชุมประชาคมลงมติแก้ไขปัญหาและการพัฒนา 4) นำเสนอต่อตัวแทน หรือ ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ 5) รวบรวมข้อมูลของชุมชน 6) ร่วมสร้างภูมิปัญญาให้ชุมชน 7) ร่วมทำให้ชุมชนพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

ในทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ จินตวิรี เกษมสุข (2554) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนช่วยเหลือกัน ตั้งแต่ การวางแผน การบริหาร งบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ผลสำเร็จของการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชน ต้องรู้ว่าพวกตนต้องการอะไรเพื่อการพัฒนาของตนเอง ซึ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการ แจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือ ระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลาย รูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็น ต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

3. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเอง โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารจัดการตนเองตามแนวทางการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีจุดเน้นที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ระบบการวางแผน 3) การกำกับติดตาม และการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ดังนั้นการวางแผนเพื่อให้องค์การบริหารบรรลุเป้าหมายจึงเป็นการบริหารจัดการตนเอง (Beare. 1989) ผลการวิจัยสอดคล้องกับองค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองตามผลงานวิจัยของปัญญพร แสนภูวา (2548) ได้พบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) การเป็นแบบอย่างเป็นตัวของตัวเองโดยอาศัยหลักวิชาการ 2) การใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาสามารถพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนและดำเนินการทางวินัยกับบุคลากรได้ด้วยตนเอง 5) บุคลากรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการวางแผนร่วมปฏิบัติและตรวจสอบร่วมกับสถานศึกษา 6) สถานศึกษาระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลในชุมชนและองค์กรเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาได้ตามต้องการ 7) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เป็นปัญหาและความต้องการของตนเองและการใช้กิจกรรมในการพัฒนาเป็นการช่วยตัวเองให้มากขึ้น 8) การพัฒนาระบบการทำงานของสถานศึกษาด้วยตนเอง 9) เปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนได้เสียเสนอแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษา 10) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีความรู้ ความสามารถรู้จักบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ 11) สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด ทิศทางการทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 12) สถานศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายทิศทางการวางแผน การจัดการศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง 13) เน้นการบริหารที่ถูกต้องตัดสินใจภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองด้วยความโปร่งใส 14) สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดวิธีการปฏิบัติ หรือการบริหารในสถานศึกษาได้เองโดยมีส่วนกลางเป็นผู้กำหนด นโยบายและเป้าหมาย 15) สถานศึกษามีอิสระในการจัดการการเงินงบประมาณ และรายได้ต่างๆ ด้วยตนเอง และมีระบบตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ 16) สถานศึกษาสามารถดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจการของสถานศึกษา และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ในทำนองเดียวกับยังสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเองของ Cheng (1996) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองว่าการบริหารจัดการตนเองประกอบด้วย 1) หลักการบริหาร แบบดุลยภาพที่ยึดหลักการบริหารที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 2) มียุทธวิธีที่หลากหลายที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัด

การศึกษาในแต่ละสถานศึกษา 3) การบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ ดังนั้น การบริหารในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ระบบบริหาร จัดการตนเองภายใต้นโยบายหลัก และ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

4. สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเอง โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากทั้งนี้ เนื่องจากการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานที่มีภารกิจบริการสาธารณะได้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 กำหนดให้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ องค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามผลการวิจัยของ สายสมร ศักดิ์คำดวง (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหาร จัดการที่ดีสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดกรอบการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านบริหารทั่วไป เชื่อมโยงกับหลักการของธรรมาภิบาล 6 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า และจากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักด้านการบริหารทั่วไปใน ด้านของ องค์ประกอบย่อยด้านความโปร่งใส มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษากำหนดปฏิทิน การทำงานตลอดปี อย่างชัดเจน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 2) สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการ ปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตลอดเวลา 3) สถานศึกษามี ระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึง ได้ข้อมูลตรงทันเวลา และ 4) สถานศึกษามีหน่วยงาน หรือ คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน นอกจากนี้ ในองค์ประกอบย่อยด้านความ รับผิดชอบ พบว่า มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของ บุคลากรต่าง ๆ ชัดเจน 2) ผู้บริหารให้ครู ตา เน้นการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ 3) สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหาร เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและรายงานประจำปีต่อสาธารณะ และ 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมชื่นชม หรือรับผลกระทบอื่นกับสถานศึกษา ในส่วนขององค์ประกอบย่อยด้านความค้ำค่านั้นมี 3 ตัว บ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจอนุมัติทุกโครงการ/กิจกรรม

2) ผู้บริหารวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดัน สร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี

ในทำนองเดียวกันยังคล้ายกับองค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินมาตรฐานว่าด้วย การตรวจสอบและถ่วงดุลประกอบด้วย 1) มีแผนการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยง 2) มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) บุคลากร ในสถานศึกษานำแผนการควบคุมและบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงาน 4) มีสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน

ช่วงที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านการกระจายอำนาจ พบว่ามีองค์ประกอบในการพัฒนา คือ ตัวชี้วัด เพื่อให้สถานศึกษามีกรอบการตัดสินใจตามอำนาจหน้าที่ และกำหนดความรับผิดชอบในภารกิจของสถานศึกษาให้ทุกคนในสถานศึกษา โดยมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมในการกระจายอำนาจ ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โครงการประชุม สัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี การบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรม ต้องการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง พฤติกรรมที่ควรปรากฏของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก คือ

สถานศึกษามีแผนภูมิการจตุรงค์กรและโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษรรวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งควรมีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ต้องมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ระบบการบริหารบุคคลที่มีคุณภาพและมีความยุติธรรม ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณ และตอบสนองกับนโยบายและทันสมัยโดยประเมินผลจากเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ภาพกิจกรรม เกียรติบัตร โครงการและรายงานโครงการ บันทึกการประชุม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี คู่มือ การบริหารและจัดการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินจากสภาพจริงสอดคล้องกับองค์ประกอบการกระจายอำนาจตามแนวคิดของ McGinn&Welsh (1999) แบ่งตามระดับของการถ่ายโอนอำนาจได้ 4 ระดับ คือ การแบ่งอำนาจการมอบอำนาจ การโอนอำนาจและการให้เอกชน ดำเนินการ และเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องประกอบด้วยเงื่อนไขและ ภาระงาน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาต้องการ 2) สามารถสอนอะไรบ้าง 3) เราจะสอนใครได้ 4) ใครสามารถเป็นผู้สอนได้ 5) เราสามารถสอนที่ได้บ้าง 6) ฐานะการเงินของสถานศึกษา เป็นเช่นไร และองค์ประกอบการกระจายอำนาจตามแนวคิดของ Caldwell (2005) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้ในหนังสือ School-based management ซึ่งเป็นผลงานหนึ่งของสถาบันการวางแผนการศึกษานานาชาติขององค์การความร่วมมือทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมระหว่างประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ การจัดสรรค่าจ้างบุคลากร หรือกำหนดการใช้จ่ายงบประมาณ การซื้อเครื่องมือ และบริการอื่นๆ ซึ่งบางสถานศึกษาจะได้รับการกระจายอำนาจในการตัดสินใจด้านงบประมาณมากกว่าร้อยละ 90

2. รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าสถานศึกษาควรมีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วมโดยการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา การสร้างทางเลือกในการดำเนินงาน และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ ได้แก่ โครงการประชุม สัมมนา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเพื่อให้บุคลากรทุกคนในที่ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย

และมีการติดตาม ประเมินผลและรายงานคุณภาพการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งพฤติกรรมที่ควรปรากฏ คือ ผู้บริหาร ครู ชุมชน และกรรมการสถานศึกษามีส่วนรวมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น) โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาและการได้ซึ่งคณะกรรมการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 2 เดือน ต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ บทบาทคือกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาและกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของ

สถานศึกษา อีกทั้งต้องมีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยมีการประเมินผลจาก แผนกลยุทธ์ที่มีชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือแผนปฏิบัติการประจำปี คำสั่งหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา หนังสือเชิญประชุม และบันทึกการประชุม สอดคล้องกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตามที่เสนอของ Stephen G. and William (2004) ได้เสนอทัศนะว่า การมีส่วนร่วมในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จควรมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ 2) การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) การบูรณาการและการเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล 4) การประยุกต์ใช้ระบบ ICT ในการจัดเครือข่าย 5) การพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

3. รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านบริหารจัดการตนเอง พบว่ามีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ได้แก่ องค์ประกอบ ขั้นตอนการบริหาร และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ คือ จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนำใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหารงาน มีการนำระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงานมาจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา และมีการประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยวัดจากนักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ซึ่งมีพฤติกรรมที่ควรปรากฏคือ มีพันธกิจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ที่ชัดเจนเน้นวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ด้านผู้บริหารและบุคลากรต่างมีเป้าหมายของการทำงานและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน สะท้อนถึงนักเรียนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดยมีการประเมินผลจากแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โครงการนิเทศภายใน รายงานประเมินผลโครงการคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียน รายงานผลสำเร็จตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บันทึกการประชุม ผลการซักถามและสัมภาษณ์ ครู บุคลากรผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประเมินจากสภาพจริงสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการตนเองของ Cheng (1996) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองว่าการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) หลักการบริหาร แบบดุลยภาพที่ยึดหลักการบริหารที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 2) มียุทธวิธีที่หลากหลายที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา 3) การบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ ดังนั้นการบริหารในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ระบบบริหาร จัดการตนเองภายใต้นโยบายหลักและยุทธศาสตร์การพัฒนา และองค์ประกอบการบริหารจัดการตนเองของพสุ เดชะรินทร์ และ

ชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์ (2553) ได้เสนอทัศนะว่า การพัฒนาหน่วยงานราชการให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงนั้นความสามารถในการบริหาร ยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อน ซึ่งในการบริหารยุทธศาสตร์นั้นมีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ 2) การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และ 3) การติดตามและประเมินผล การดำเนินตามยุทธศาสตร์ ซึ่งการบริหารยุทธศาสตร์ระดับองค์กร ประกอบด้วย 1) การคิด โดยเริ่มที่ เป้าหมายเสมอ 2) การวินิจฉัยองค์การ หรือการสำรวจสภาพปัจจุบัน 3) การวางแผน ยุทธศาสตร์ด้วยแผนที่ยุทธศาสตร์ และ 4) กระบวนการ ประเมินผลระดับองค์กร

4. รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานด้านตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่ามีองค์ประกอบ ได้แก่ การพิจารณาให้ความเห็นชอบการดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนด การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และคณะบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ซึ่งมีงาน/โครงการ/กิจกรรมเสนอแนะ เช่น โครงการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ การจัดทำคำรับรองเพื่อการปฏิบัติราชการ และการทำแผนการตรวจสอบภายในสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมที่ควรปรากฏคือ ยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตโดยใช้หลักนิรโทษกรรม : สถานศึกษามีการออกระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของสังคม และยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม และมีการปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้เกิดความเป็นธรรม ควบคู่กับหลักคุณธรรม : สถานศึกษาต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยตรงรณรงค์ให้ครูและบุคลากรยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกับระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส และมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และมีการรายงานต่อต้านสังคมและเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยประเมินผลจาก คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา คำรับรองปฏิบัติราชการ รายงานการจัดการศึกษาประจำปี รายงานการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษา และการประเมินจากสภาพจริงสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามผลการวิจัยของสายสมร ตักศิคำดวง (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหาร จัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดกรอบการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เชื่อมโยงกับหลักการของธรรมาภิบาล 6 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า และจากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักด้านการบริหารทั่วไปใน ด้านของ องค์ประกอบย่อยด้านความโปร่งใส มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษากำหนดปฏิทิน

การทำงานตลอดปี อย่างชัดเจน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 2) สถานศึกษานับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการ ปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตลอดเวลา 3) สถานศึกษามีระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึง ได้ข้อมูลตรงทันเวลา และ 4) สถานศึกษามีหน่วยงาน หรือ คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน นอกจากนี้ ในองค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบต่อ พบว่า มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรต่างๆ ชัดเจน 2) ผู้บริหารให้ครูดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ 3) สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและรายงานประจำ ปีต่อสาธารณชน และ 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมชื่นชม หรือรับผลกระทบอื่นกับสถานศึกษา ในส่วนขององค์ประกอบย่อยด้านความคุ้มค่านั้นมี 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจอนุมัติทุกโครงการ/กิจกรรม 2) ผู้บริหารวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดัน สร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาด เล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการจัดทำคู่มือการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา ขนาดเล็กเพื่อสรุปร่าง ความเข้าใจให้ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้ององทุกระดับ
3. ควรมีการนิเทศการติดตาม ซึ่ช่วยเหลือ รวมทั้งประเมินผลการใช้รูปแบบ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ เป็ นระยะๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้ มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ดังนี้

1. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา ขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์ ไปทดลอง ใช้ เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ ละองค์ประกอบให้ มีความถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของ สถานศึกษาขนาดเล็ก

ภาคผนวก ก

สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในเขตจังหวัด

บุรีรัมย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์
2. ลักษณะแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ
 - ตอนที่ 2 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ
3. ขอความอนุเคราะห์ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานว่าอยู่ระดับใด โดยกำหนดระดับการปฏิบัติ ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
 - 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
 - 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด
4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่เกิดผลกระทบต่อการทำงานของท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการการศึกษาต่อไป

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

อ.ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม

หัวหน้าโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. การศึกษาสูงสุด

- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

- เขต 1
- เขต 2
- เขต 3
- เขต 4

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ

1. องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ

ข้อ ที่	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษาและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
	2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเข้าใจ ใจความแตกต่างระหว่างบุคคล					
	3 สถานศึกษาดำเนินการจัดทำ คัดสรรหนังสือแบบเรียนที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา					
	4 สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบการวัดประเมินผลการเรียน ที่ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
	5 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัด การเรียนการสอน					
	6 มีการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการทำงานของครู					
7	ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษากำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่สนองต่อ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของสถานศึกษา					
	8 สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดย คำนึงถึงภารกิจกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน					
	9 สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิภาพของการใช้จ่าย งบประมาณของโครงการกิจกรรมประจำปี					
	10 บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการใช้ พัสดุเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการจัดหาให้ตรงกับความต้องการ					
	11 สถานศึกษามีการควบคุม ดูแล รักษา และจำหน่ายพัสดุโดย ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ					
ข้อ ที่	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5

	ด้านการบริหารงานบุคคล					
12	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการและจัดทำแผนอัตรากำลังของครูและบุคลากรทางการศึกษา					
13	มีการเสนอความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ขาดแคลนต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
14	มีการเสนอความเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการรับย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
15	มีการวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา					
16	มีการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องระเบียบวินัยตามกระบวนการอย่างยุติธรรม					
17	มีการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ สพฐ. กำหนด โดยยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้					
	ด้านการบริหารงานทั่วไป					
18	มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
19	มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
20	มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา					
21	มีการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง					
22	มีการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
23	มีการกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา					
24	มีการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ					

2. องค์ประกอบหลักการมีส่วนร่วม

ข้อ	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
ข้อ	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
ที่		1	2	3	4	5
25	ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับบทบาทอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา					
26	เปิดโอกาสให้มีคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา					
27	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
28	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา					
29	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่กำหนดไว้					
30	ด้านการทำงานเป็นทีม บุคลากรทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน					
31	บุคลากรทุกคนในทีมงานทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย					
32	การตัดสินใจอาศัยหลักประชาธิปไตยและสมาชิกเต็มใจปฏิบัติตาม					
33	บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบของราชการ และพร้อมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น					
34	มีการมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในลักษณะเดียวกันมาทำงานเป็นทีมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
35	มีการเสริมแรงทีมงานโดยให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม					
36	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการข้อมูลข่าวสาร					
37	ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ					

		1	2	3	4	5
38	ชุมชนมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการร่วมปฏิบัติงาน หรือเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ					
39	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
40	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมอำนาจประชาชนโดยให้ประชาชนเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ					

3. องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง

ข้อ ที่	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
41	ความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูได้ทำงานอย่างมีอิสระ และมีความคล่องตัวในการตัดสินใจ					
42	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
43	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง					
44	ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบบริหารงานให้มีความเข้มแข็งโดยเน้นการมีส่วนร่วม					
45	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน					
46	ด้านการบรรลุเป้าหมาย นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้					
47	นักเรียนมีจิตสาธารณะ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมประเพณี					

ข้อ	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ
-----	---------------------------------	-----------------

ที่		1	2	3	4	5
48	กำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น					
49	สถานศึกษากำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของบุคลากร					
50	ด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป					
51	มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ					
52	มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา					
53	มีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า					

4. องค์ประกอบหลักด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

ข้อ ที่	การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
54	ด้านความโปร่งใส มีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม และแผนการควบคุมการบริหารความเสี่ยง					
55	มีกระบวนการในการควบคุม กำกับให้การดำเนินงานถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้					
56	บุคลากรในสถานศึกษานำแผนการควบคุมและบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงาน					
57	มีการสรุปผลการดำเนินงานประจำปีและรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ					
58	มีการยกย่องชมเชยครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต					
59	ด้านความรับผิดชอบ มีการกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบงานในทุกขั้นตอนการบริหาร					
60	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมในการปฏิบัติงานทั้งระดับหน่วยงานและระดับบุคลากร หรือระดับผู้ปฏิบัติ					
61	มีเป้าหมายการดำเนินงาน และรูปแบบการบริหารงานสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	191	62.8
	Excluded (a)	113	37.2
	Total	304	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.981	61

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการสหทนาการกลุ่มเสนอแนะ

รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันทนีย์ นามสวัสดิ์ ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ดร. สิทธิชัย ดีลั่น อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. นายวินัย รอดจ่าย ประธานอนุกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
4. ผศ.ดร. ปราณิพันธ์ จารุวัฒนพันธ์ ข้าราชการบำนาญ
5. รท. กวี เพ็งศรี อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดบุรีรัมย์
6. นายจงสวัสดิ์ กาญจนการุณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบัวหลวงพิทยาคม
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง อดีตคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ สกุล นายกิติวัชร ถ้วยงาม
วันเดือนปีเกิด 18 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 38/82-83 ถนนอินจันทร์ณรงค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน พนักงานมหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549 ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)
สาขาเกษตรศาสตร์ (สัตวศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2551 ระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.บ.)
สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2557 ระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ป.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

- จนิตวีร์ เกษมสุข. (2554). เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมวดวิชางานชุมชนและ
มวลชนสัมพันธ์. สืบค้นจาก Available URL [http://www.edupol.org/eduOrganize/
eLearning/generalStaff/doc/group10/08/01.pdf](http://www.edupol.org/eduOrganize/eLearning/generalStaff/doc/group10/08/01.pdf). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2559.
- จำเรียง นิลพงษ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการ
บริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี
เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- จิรประภา อัครบวร. (2552). การตลาดสำหรับภาครัฐ (Marketing in Public Sector).
นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนา
การเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา เรื่อง การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎี
และกระบวนการ กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธวัชชัย รัตต์บุญ. (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ : ชุมทอง
อุตสาหกรรม และการพิมพ์.
- นครินทร์ เหลือบุญชู. (2554). สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.
- นุสินธุ์ รุ่งเดช. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูร อัครบวร, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ. (2553). ชุดเครื่องมือการเรียนรู้
ด้วยตนเองด้านบริหารการศึกษา (Self-Learning Toolkit) การสร้างเครือข่ายและการมี
ส่วนร่วม . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ปัญญาพร แสนภูวา. (2548). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.

- วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พสุ เดชะรินทร์ และชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์. (2553). การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์รักข์ สามคุ้มพิมพ์. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับ **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วสันต์ สัตยคุณ. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรพล สุตสายเนตร. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย.
- วาสนา สายทอง. (2554). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอ แม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ศักดิ์จิต มาศจิตต์. (2549). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: แนวคิดสำคัญสำหรับการประกัน คุณภาพการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 16 (1 ธันวาคม).
- _____. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ **สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สนั่น เกชาารี. (2553). การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างสัมฤทธิ์ผล. อินดัสเทรียล เทคโนโลยี รีวิว . ปีที่ 16 ฉบับที่ 208 (มิ.ย. 2553) หน้า 135-139.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2559). เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน. สืบค้นจาก AvailableURLhttp://www.krupai.net/sbm_somsak.htm สืบค้น เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559.
- สมัคร ฐีรักดี. (2555). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา

- ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาสถานศึกษาศึกษาขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สายสมร ศักดิ์คำดวง. (2551). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **ข้อมูลจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2558.** สืบค้นจาก Available URL https://data.boppobec.info/emis/student.php?Area_CODE=3101&Edu_year=2558. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครู.** กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.(2558). **ชี้ครุชาดแคลน 9 พันโรงเรียนตกประเมินเสนอควรวรรวมโรงเรียนขนาดเล็กใช้ทรัพยากรร่วมกัน. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.** 27 พฤศจิกายน 2558.
- สุดาทิพย์ สารเหล่าโพธิ์. (2558). **ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สุรัชย์ เทียนขาว. (2558). **ถ้าไม่มีการยุบโรงเรียนขนาดเล็ก มีทางออกที่เหมาะสมอย่างไร. มติชน** ฉบับวันที่ 16 ม.ค. 2558.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2544). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- อริศรา เล็กสรรเสริญ. (2549). **พฤติกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย.** **วารสารการศึกษาไทย.** 3, 19 (เม.ย. 2549) : 75-79
- อ่องจิต เมธยะประภาส. (2550). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียน**

เป็นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ปรัชญาดุซนินบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School
Based Management)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกชัย กี่สุขพันธ์, คมกริบ ธีรานุรักษ์, ทิพวัลย์ ปัญจมะวัต, ณัฐา เพชรธนู. (2553). **การนำองค์การ
และเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beare, H. (1989). **Creating an Excellent School : Some New Management
Techniques**. London: Routledge

Caldwell, Brian J. (2005). **School-based management, education policy series. The
International institute of Educational Planning and the International
Academy of Education**. Paris: UNESCO.

Chapman, J.D. and others. (1996). **The Reconstruction of Education**. London :
Redwood Books Limited.

Charles Harrigan. (2006). **School-Based Management : A Study of its Impact on
Student Achievement in Title I Schools. A dissertation Doctor of
Education Fielding**. Graduate University.

Cheng, Y.C. (1996). The theory and characteristics of school-based management.
International journal of education management. 7(6), 205-210.

Cristi A. (2004). **Desperate Measures : The Effects of Standards and
Standardized Testting on Teaching and Curriculum in Two Philadelphia
Schools**. A Dissertation of Doctor of Philosophy for the Degree Pennsylvania
University.

Deadra A.G. (2005). **Teachers, Parents and Students Perception of
Effective School Characteristics of Two Texas Urban Exemplary Open-
Enrollment Charter School**. A Dissertation of Doctor of Philosophy for the
Degree texas A&M University.

Education Act. (1992). **Further and Higher Education Act 1992**. สืบค้นจาก
AvailableURLhttps://en.wikipedia.org/wiki/Further and Higher Education Act
1992. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม2559.

Hoy, W.K, & C.G. Miskel. (2001). **Educational Administration: Theory, Research,**

and Practice. 6th ed. New York: McGraw-Hill.

Lundgren, Ulf P. & Mattsson, Kerstin. (1996). **Decentralization by or for School**

Improvement, In The Reconstruction of Education. Edited by Chapman and others. p. 139 – 148. London : Redwood Books Limited.

Mc Ginn & Welsh. (1999). Decentralization of education: why, when, what and how?,

Fundamentals of Educational Planning, 64.

Pamela K. (2011). **Site-Based Management - Principal Perceptions and**

Behaviors After 19 Years of Implementation. A Dissertation Doctor of Education. Faculty Of Virginia Polytechnic Institute and State University.

Stephen G. and William D. E. (2004). **Governing by Network: The New Shape of**

the Public Sector. Washington DC : The Brookings Institution.

The Education Bureau HKSAR. (2006). **Guide to the Guide to the Pre-primary**

Curriculum. Available URL http://www.edb.gov.hk/attachment/en/edu-system/preprimary-kindergarten/overview/pre-primaryguide-net_en_928.pdf

สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559.

United Kingdom Parliament. (1988). **Education Reform Act.** สืบค้นจาก

Available URL https://en.wikipedia.org/wiki/Education_Reform_Act_1988 สืบค้น

เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559.

Wohlstetter and Mohrman. (1993). **School Based Management : Strategies for**

Success. สืบค้นจาก Available URL <http://www.ed.gov/pubs/CPRE/fb2sbm.html>

เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559.

World Bank. (1994). **Governance: the world bank's Experience.** Washington D.C. :

World Bank.